

AKCIJA

AMNESTY INTERNATIONAL

LETO 23, ŠTEVILKA 1, AVGUST 2026

RAZKRIVAJMO RASIZEM

MLADI NOSEČNICI OBČINA NOVO
MESTO PORUŠILA EDINI DOM

DIPLOMACIJA V ČASU GENOCIDA
IN ETNIČNEGA ČIŠČENJA

 www.amnesty.si

 AmnestySlovenia

 Amnesty Slovenije

 Amnesty Slovenia

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

03 AKCIJI NA POT
04 AKTUALNIK
POD ŽAROMETOM

06 **RAZKRIVAJMO RASIZEM**
07 **MLADI NOSEČNICI OBČINA NOVO MESTO PORUŠILA EDINI DOM**
08 **NUJNA AKCIJA ZOPER RUBEŽE DENARNIH SOCIALNIH POMOČI**
10 **LETNO POROČILO AMNESTY**
11 **OBISK GENERALNE SEKRETARKE AI**
12 **DIPLOMACIJA V ČASU GENOCIDA IN ETNIČNEGA ČIŠČENJA**
14 **DRŽAVE MORAJO UKREPATI, DA USTAVIJO IZRAELSKO ETNIČNO ČIŠČENJE**
15 **INTERVJU Z WESAM HAMADO, MAMO UMORJENE PALESTINSKE DEKLICE**
17 **SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO**
18 **FESTIVAL DOKUMENTARNEGA FILMA**
20 **PATRIARHAT JE DESTRUKTIVNA SILA, KI VPLIVA NA VSE, TUDI NA CIS MOŠKE**
22 **PRAVICE STAREJŠIH**

VRTIMO SVET

23 VOJNA NAD CIVILISTI V SUDANU
25 DRUŽBENA OMREŽJA: SPLOŠNE PREPOVEDI NE BODO ZAŠČITILE OTROK

AKTIVIZEM

26 ODPIRANJE PROSTOROV ZA UČENJE O IZBRISU
27 MLADINSKI POLETNI TABOR

UČENJE ČLOVEKOVIH PRAVIC

29 INTERVJU S TATJANO BRANK, PROFESORICO NA GIMNAZIJI ŠENTVID
31 NOČ KNJIGE V ŠOLI ČLOVEKOVIH PRAVIC
32 IZOBRAŽEVALNI CENTER AKADEMIJE AMNESTY
33 ŠOLA ČLOVEKOVIH PRAVIC: PONUDBA ZA ŠOLSKO LETO 2026/27

DOBRE NOVICE

34 DOBRE NOVICE S SVETA ČLOVEKOVIH PRAVIC
35 KAJ JE PRESTAL REŠEVALEC ŽIVLJENJ SEÁN BINDER?

ZBIRANJE SREDSTEV

37 OD VRAT DO VRAT
PISMA REŠUJEJO ŽIVLJENJA

39 SKORAJ 4 MILIJONE DEJANJ SOLIDARNOSTI

ZADNJA STRAN

PREDAVANJA IN ČLANSKA SREČANJA 2026/27

PRILOGA: SPREGOVORIMO O RASIZMU

Zaradi ohranjanja neodvisnosti in nepristranskosti za naše delo proti kršitvam človekovih pravic ne sprejemamo denarja od države. Državna sredstva sprejememo le za posamezne projekte učenja človekovih pravic.

Akcija izhaja do 2-krat letno. Urednici: **Metka Naglič, Taja Premk.**

Oblikovna zasnova: **Marko Kadič.** DTP: **RumenaPika.**

Tisk: **Grafika Gracer.** Naklada: **7000.** ISSN: 2232-3198

AI Slovenije, Dunajska 5, 1000 Ljubljana. Tel.: 01 426 93 77; faks: 01 426 93 65.

E-pošta: amnesty@amnesty.si Splet: www.amnesty.si TRR: 1010-0005-1940-973

Stališča avtorjev, objavljena v Akciji, niso nujno tudi stališča AI.

Občasno uporabimo žensko in moško obliko samostalnikov (in oblike glagolov), ločenih s podčrtajem: npr. begunke_ci. Vemo, da to ni slovnično pravilna oblika. Zanj se odločamo kot obliko podpore ženskam in transspolnim osebam, ki opozarjajo, da se v množinski moški obliki izgubi njihova identiteta ali pa se ne identificirajo s kakšnim od binarnih spolov.

ČAS ZA UPOR PROTI AVTORITARIZMU

Sredi junija smo na Ljubelju obeleževali 81. obletnico osvoboditve koncentracijskega taborišča Ljubelj, edinega nacističnega koncentracijskega taborišča pod vodstvom SSa v Sloveniji. Poklonili smo se spominu in se poklonili približno 1800 žrtvam nacističnega režima, internirancem, jetnikom, ki so ne le s prisilnim, ampak mučeniškim delom zgradili predor.

Jetniki, pa tudi civilni 'najeti' delavci, za katere je bilo delo prav tako prisilno in razmere podobno hude kot interniranske, so postavili nov mejnik moči duha. Zaradi dela in usmrtilcev je umrlo 40 jetnikov. Tudi mnogi, ki so jih zaradi oslabelelosti vračali v matično taborišče v Mauthausen, niso preživeli. A vsako preživetje teh nečloveških razmer – in bilo jih je preko 900 – je pomenilo nepredstavljivo moč človeškega duha – ki nikoli ne bi smela biti na preizkušnji na tako surov način.

Poklonili smo se tudi civilnemu prebivalstvu, njihovi človečnosti in solidarnosti. Kajti v edinem koncentracijskem taborišču na slovenskih tleh se je zgodilo nekaj, kar se pri nobenem na avstrijskih ali nemških tleh ni: solidarnost lokalnega prebivalstva. Internirancem so pomagali pri pobegih, na skoraj dva kilometra dolgi poti na delovišče so jim dajali hrano, zdravila, pisma domačih.

Ti dragoceni in boleči spomini so danes tudi opomin. Danes vemo, da so vzpon nacizma in kmalu zatem holokavst omogočili in podpirali zakoni, institucije, industrija, vlade in mnogi navadni ljudje. In danes je človečnost ponovno na preizkušnji. V preteklem letu je bilo število vojnih konfliktov največje po drugi svetovni vojni. Mednarodna skupnost še vedno zgolj opazuje, kako Izrael nadaljuje z genocidom v Gazi in etničnim čiščenjem na Zahodnem bregu. In – ponovno – tudi danes genocid in etnično čiščenje podpirajo institucije, zakoni, industrija; podpirajo jih vlade, sporazumi in pogodbe, in mnogi navadni ljudje.

Število avtorskih ureditev v svetu je prvič po dvajsetih letih preseгло število demokratičnih držav; v slednjih, demokratičnih, živi le četrtna svetovnega prebivalstva. Žal se je tudi Slovenija v zadnji mednarodni analizi znašla na seznamu držav, ki so v procesu slabitve demokracije in drsijo v avtoritacijo.

In kateri so primeri avtoritarnih praks, s katerimi oblasti centralizirajo moč in širijo oblast preko svojih meja v svetu in doma: utišanje kritike s prepovedjo protestov, napadi na akterje civilne družbe, novinarje in medije, preplavljanje z lažnimi informacijami, šibitev osnovnih javnih storitev, kot sta zdravstvo in izobraževanje, demoniziranje in iskanje grešnih kozlov v najbolj ranljivih – v manjšinah, kot so migranti in Romi, vzpostavljanje strahu in slabitev nadzora nad oblastjo, uporaba tehnologije in algoritmov, ki v družbenih omrežjih krepijo sovraštvo in delitev, pri tem pa so viri objav ali strupenih komentarjev osebe – ali pa so to naročniki oziroma plačniki.

Samo v zadnjih mesecih smo tudi v Sloveniji doživeli sprejetje dveh omnibus zakonov v hitrih, skrajšanih postopkih, ki nista omogočala participacije javnosti. Le nekaj dni nazaj smo videli grožnjo predstavnikom civilne družbe s parlamentarnimi preiskavami kot odziv na njihovo zgolj aktivistično delo s strani zdaj člana vlade, in hkrati zakonsko prirojeno parlamentarne preiskave v politično policijo izven sistema pravne varnosti, ki bo postopek lahko uporabljala za ustrahovanje in maščevanje aktivistom in drugim – to je še en primer avtoritarne prakse, ki ne bi smel imeti mesta v demokratičnem prostoru. Hvala vsem, ki ste dali svoj podpis za preprečiti uveljavitev zakona o parlamentarni preiskavi – oz. o politični policiji – skozi referendum, in danes vas vse vabim, da se boste k temu dali svoj glas tudi na referendumu jeseni.

Kot so se domačini na tem mestu z dejanji solidarnosti v resnici upirali okupaciji in vojni, se moramo tudi mi vsi upreti avtoritarnim praksam; kar so bila za preživetje jetnikov v Ljubelju jabolka, kruh, pisma domačih, so v sedanjem času dejanja informiranja, vključevanja, mobiliziranja, organiziranja, participiranja pri javnih zadevah tudi na volitvah in referendumih.

Vsi mi se moramo počutiti poklicane, da solidarnost in pogum še naprej krepimo. Da še naprej ščitimo javno dobro, ki to solidarnost institucionalizira: svobodo izražanja in neodvisnost medijev, javno zdravstvo in šolstvo, enakost za vse.

Ker človečnost mora zmagati.

Nataša Posel, direktorica
Amnesty International Slovenije

d. Bol

Avtoritarni ukrepi vedno koristijo samo eliti moči in kapitala. Ne dvomim pa, da imamo posamezniki, ki zagovarjamo in verjamemo v pravičnost, enakost in dostojanstvo za vse, v svetu večino. Zato mora biti naša naloga, da človečnost, enakost in dostojanstvo za vse postanejo tudi ustavna večina v naši globalni skupnosti, ki bo lahko ščitila naše skupne vrednote. In to velja tudi za Slovenijo.

Besedilo je povzeto iz slavnostnega govora, ki sem ga imela na slovesnosti na Ljubelju 13. junija. Za branje celotnega članka poskenirajte QR kodo.

Junija je Slovenijo obiskala generalna sekretarka Amnesty International Agnès Callamard (na sredini v modri obleki). Ob njej prostovoljke_cin del zaposlenih v slovenski Amnesty po pogovoru, ki smo ga skupaj s Festivalom Grounded organizirali v Pritličju. Več o obisku na strani 11.

Govor direktorice AIS Nataše Posel na slovesnosti ob 81. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča Ljubelj. Preberite ga v uvodniku.

Naši prostovoljke_cin na »Paradnem mestu«, ki je bilo organizirano pred junijsko Parado ponosa v središču Ljubljane. Na stojnici so zbirali podpise pod peticijo za 11 članov_cin turške organizacije Genç LGBTI+, ki jim zaradi njihovega dela grozi zaporna kazen.

Koalicija Ne! kulturi posilstva predstavi pet zahtev za pravično sojenje v primerih spolnega nasilja v Sloveniji.

Večkrat smo na stojnici pred ljubljansko upravno enoto Linhartova, kjer je bila ena izmed lokacij za zbiranje podpisov za referendum Proti politični policiji, sodelovali tudi mi. Na fotografiji Meliha, Taja, Petra, Polona in Senada (z leve proti desni).

ZBOR ČLANOV_IC 2026

Slovenska Amnesty je članska organizacija, ki deluje kot društvo in temelji na aktivnem in demokratičnem delovanju svojih članov_ic. Veseli smo, da imamo v Sloveniji trenutno več kot **10.000 članov_ic**, ki podpirajo naše delo – hvala vsakemu posebej!

Na letnem zboru članov (ZČ) pregledamo **dosežke preteklega obdobja, predstavimo načrte za naprej, sprejememo ključne usmeritve** in dokumente za nadaljnjo delo, potekajo pa tudi **volitve v izvršni in nadzorni odbor**.

Aprila letos smo za dvoletni mandat izvolili novo predsednico izvršnega odbora **Tamaro Arh**, za člana IO pa **Tomaža Gorjanca**. Sicer v IO delujejo še **Špela Repič** in **Tadej Kobal** kot član_ica ter blagajnik **Janez Kozamernik**, ki pa so bili za dve leti izvoljeni lani. Dosedanjemu predsedniku IO **Zlatku Bojanoviću** smo se zahvalili za dobro delo v tem pomembnem organu. V nadzorni odbor AIS so bili izvoljeni **Grega Milčinski**, **Iztok Pipan** in **Sabina Živec**.

Če želite tudi vi bolj aktivno sodelovati v slovenski Amnesty, vas vabimo, da se nam prihodnje leto pridružite na zboru članov (15. aprila 2027), pred tem pa na kakšnem izmed dogodkov (glejte zadnjo stran).

NE! KULTURI POSILSTVA

Koalicija »Ne! Kulturi posilstva« je nastala na pobudo umetniškega feminističnega kolektiva **Magdalene Krivopete**, ki deluje pod okriljem **KUD Transformator**. Pridružili smo se ji **slovenska Amnesty in Društvo za varstvo in zaščito OV-CA**, da bi si skupaj prizadevali za zaščito žrtev spolnega nasilja v Sloveniji.

V sklopu projekta so v Društvu OV-CA pripravili **pravno in družbeno analizo**, ki ugotavlja, da so žrtve spolnega nasilja v Sloveniji pogosto izpostavljene nezaupanju, sekundarni viktimizaciji in neučinkovitemu sodnemu varstvu. Na podlagi ugotovitev smo skupaj oblikovale **pet zahtev za pravičnejše sojenje**, namenjenih sodnikom_cam, tožilcem_

kam, odvetnikom_cam, izvedencem_cam in drugim odločevalcem_cam v kazenskih postopkih.

Projekt opozarja, da kultura posilstva ni le družbeni, ampak tudi sistemski problem, ki ga ohranjajo **pomanjkljivo ukrepanje institucij, nizke kazni za storilce in razširjeni stereotipi o žrtvah**.

Cilj koalicije je izboljšati zaščito žrtev, okrepiti odgovornost institucij ter prispevati k zmanjšanju nasilja nad ženskami z zakonodajnimi, sodnimi in širšimi družbenimi spremembami.

Več o projektu in celotno analizo si lahko preberete na www.amnesty.si/ne-kulturi-posilstva.

Vabljeni pa tudi, da na Akademiji Amnesty opravite enourni, brezplačen spletni tečaj o soglasju: www.akademija-amnesty.si/tecaji/soglasje (potrebna je registracija).

PRED ROKOM ZBRANIH DOVOLJ PODPISOV ZA REFERENDUM O »POLITIČNI POLICIJI«

Nova vlada je konec maja spremenila in dopolnila **zakon o parlamentarni preiskavi**, ki parlamentarno preiskovalno komisijo spreminja v **»politično policijo«**. Ena od bolj spornih sprememb novele zakona je, da preiskovanec izgubi pravico, da od ustavnega sodišča zahteva ustavnosodno presojo akta, s katerim državni zbor odredi parlamentarno preiskavo, še pred začetkom postopka preiskave. Preostane mu le to, da se šele po sprejetju poročila preiskovalne komisije pritoži na upravno sodišče. Torej naknadno, najverjetneje po več letih in če je poročilo sploh sprejeto!

Zato smo v civilni družbi, tudi v slovenski Amnesty, pozvali in vabili k podpisu zahteve za razpis zakonodajnega referendumu o tem zakonu. 7. julija smo se razveselili novice, da smo zbrali (in presegli) zadostno število, to je **40.000 podpisov podpore**. Hvala vsem, ki ste

oddali podpis. Vabljeni že zdaj, da se civilni družbi pridružite septembra v akciji za to, da referendum 11. oktobra uspe in zakon na referendumu pade.

Poskenirajte QR kodo za več informacij o tem, zakaj poziv na referendum:

VABILO: USPOSABLJANJE IN PRVA IZVEDBA PRIPOVEDNE KAMPANJE

V soboto, 19. septembra 2026, vabimo na **usposabljanje za gostitelja_ico omizja pripovedne kavarne**, ki ga bosta v Ljubljani izvajala aktivista Amnesty Finska Alaa Al Tamimi in Amjad Sher.

Namen pripovedne kavarne je deljenje zgodb. Ljudje z vsega sveta in z različnimi ozadji za mizo prisluhnejo zgodbam drug drugega, pri čemer jih **nevsiljivo podpira gostitelj_ica omizja**. Pripovedna kavarna namreč temelji na preprostem prepričanju: vsak človek ima izkušnje in zgodbe, ki si zaslužijo, da jih slišimo.

Isti dan ob **18. uri** se bo v kavarni Slovenskega etnografskega muzeja začela prva **pripovedna kavarna**. Vodili jo bodo sveže usposobljeni gostitelji_ce omizij, ki pa ob mizah potrebujejo sogovornike in sogovornice! Vabljeni.

Več informacij o usposabljanju in prijavi na usposabljanje (do 11. 9. 2026):

RAZKRIVAJMO RASIZEM ZAUPAJTE NAM SVOJO IZKUŠNJO

LETA 1988 SEM, KOT 16-LETNA DIJAKINJA, VZPOSTAVILA PRVO SKUPINO AMNESTY V SLOVENIJI IN V PROSTORU VZHODNE EVROPE. IN DANES VAS PROSIM, DA SE NAM PRIDRUŽITE PRI RAZKRIVANJU RASIZMA IN DISKRIMINACIJE IN NAM ZAUPATE SVOJO IZKUŠNJO.

Na lastni koži sem velikokrat izkusila, kaj pomeni v Sloveniji biti temnejše polti, moj ati je namreč z indonezijskega otoka Bali. Čeprav mi te izkušnje niso preprečile delovanja in sledenja svojim idealom, ne morem reči, da me niso na neki globlji ravni vendarle zaznamovale.

»Ti ne moreš nositi obročastih uhanov, bojo mislili, da si ciganka,« mi je rekla sošolka v osnovni šoli. Profesorica na gimnaziji mi je dejala, da je bila moja mami »res pogumna, da se je poročila z Indonezijcem«. Absolvent na Pravni fakulteti v Ljubljani pa me je prostodušno vprašal: »Pripravljamo diplomski žur, a znaš trebušni ples?«

Danes imamo za te primere izrazoslovje – gre za **mikroagresije, fetišiziranje in oblike drugačenja** – vedenja, s katerimi so mi dajali vedeti, da nisem enaka, enakovredna, da nisem ena izmed njih. Zavedam se tudi, da izkušnja mnogih ne ostane na ponižanju, občutkih sramu, jezi, ampak zaradi rasizma ostanejo brez službe, brez doma, zaradi rasizma ljudje še vedno umirajo.

Na očitke, da smo postali kot družba preobčutljivi, da nihče ne sme več ničesar reči ali da *blackface* v Sloveniji »ni isto kot v ZDA« in še posebno na upravičevanje, da temnopolte osebe same dostikrat rečejo, da jih to ne moti, je mogoče odgovoriti preprosto: ljudje, ki smo prejemniki rasizma, etničnega označevanja ali fetišiziranja, nismo postali na novo občutljivi. **Vedno smo bili občutljivi. Razlika je v tem, da danes o tem govorimo.**

Vsak_a, ki je bil_a prejemnik_ca rasizma, točno začuti, kdaj je določeno ravnanje rasistično – tudi če namena ne more dokazati.

Zaradi lastnih izkušenj sem sama zelo pozorna na vse oblike diskriminacije in krivic. Imam srčno željo, da na tem svetu ljudje ne bi doživljali vedenj in poslušali opazk, ki jih drugačijo in manjšajo. **Danes vas vabim, da se mi, nam v tej želji pridružite in delite svojo izkušnjo – prosim tudi, da vabilo delite naprej, zlasti tistim, ki so se vam kdaj že zaupali, da so (bili) tarče rasističnega in/ali diskriminatornega vedenja.**

V času, ko sta rasizem in fašistična ideologija v porastu po vsem svetu, prihaja naš projekt antirasizma ne ob pravem, ampak v skrajnem času.

Suzana Dewa

Suzana Dewa, ustanoviteljica slovenske Amnesty: »Čeprav že več kot 25 let živim v Avstraliji in sem tu del boja za človekove pravice – trenutno delam v organizaciji za podporo beguncem, pa vseskozi spremljam dogajanje v Sloveniji in delo AI Slovenije. Ponosna sem, da organizacija ostaja izjemno pomemben glas človekovih pravic in na vse dosežke, ki ste jih – oziroma smo jih člani in podporniki – s skupnimi močmi dosegli.«

**Prva pričevanja
in več o projektu
preberite v prilogi
revije (v sredini).**

Celotno vabilo na:

www.amnesty.si/suzana-dewa-vabi-k-deljenju-izkusenj-z-rasizmom.

PRAVICA DO DOMA MLADI NOSEČNICI OBČINA NOVO MESTO PORUŠILA EDINI DOM

MESTNA OBČINA NOVO MESTO JE 10. JULIJA 2026 OB PODPORI POLICIJE IZVEDLA RUŠENJE MANJŠE LESENE BARAKE. TO JE BIL EDINI DOM MLADE NOSEČE ŽENSKE.

Odzvali smo se v Amnesty International Slovenije (AIS) in Pravni mreži za varstvo demokracije (PMVD), katere soustanoviteljica je AIS. »Da se poruši edini dom noseče mlade ženske, bi moralo biti v ustavni, socialni in pravni državi nedopustno,« je dejala **direktorica AIS Nataša Posel**. »Rušitev lesene hiške, v kateri je mlada ženska živela od maja letos in ki je bila njen edini dom, predstavlja nespoštovanje pravne države, sodne prakse slovenskega ustavnega sodišča in resno kršitev človekovih pravic.«

Rušenje skromnega objekta brez predhodnega obvestila, iskanja alternativnih rešitev, brez možnosti pritožbe in sodnega varstva predstavlja kršitev ustave. To je v prelomni odločitvi ugotovilo tudi ustavno sodišče leta 2017, ko je odločalo v postopku na podlagi pobude, pri kateri je sodelovala AIS.

Peter Podržaj, pravni svetovalec na PMVD, je opozoril: »Izguba doma predstavlja najhujši poseg v pravico do spoštovanja doma iz 36. člena ustave. Kot je ustavno sodišče že pojasnilo, mora biti v skladu z drugim odstavkom tega člena ustave fizični osebi pred izvršitvijo ukrepa, ki pomeni izgubo doma, zagotovljena vnaprejšnja sodna presoja sorazmernosti posega v pravico do nedotakljivosti stanovanja oz. spoštovanja doma.«

Občina zatrjuje, da ni bila seznanjena s tem, da bi bil objekt naseljen, kar očitno ne drži, saj je predstavnica občine obiskovala naselje in družino, nazadnje le dan pred rušitvijo. Prav tako posnetki dokazujejo, da je žrtev tik pred rušenjem iz lesene barake lahko odnesla osebne stvari, ob tem da o rušenju njenega doma pisno in predhodno ni bila obveščena.

»V naselju Brezje okoli 40 odstotkov ljudi še vedno živi brez vode in elektrike. V zadnjih dvajsetih letih nihče iz romske skupnosti ni bil uspešen na razpisih za občinska stanovanja. Želim si, da bi župan enkrat stopil v naselje in videl, kako ljudje živijo,« je za Amnesty povedal **Zoran Grm, predstavnik romskega prebivalstva v naselju Brezje-Žabjak**.

V AIS in PMVD smo pristojne službe med drugim pozvali, naj poskrbijo, da so postopkovne varovalke upošteevane za vse enako, in naj storijo vse v njihovi moči, da najdejo rešitev za mlado žensko. Pri tem pa naj v največji možni meri upoštevajo njene potrebe in želje. Prav tako naj se čim prej popravi povzročena škoda.

Zaradi samovoljne zrušitve lesene barake, ki je eni osebi predstavljala obet boljšega jutri v segregiranem okolju, ki ga načrtno vzdržuje lokalna oblast, se življenje ne bo izboljšalo za nobenega občana ali občanko novomeške občine.

Foto: Kristina Božič / Amnesty International

Mlada bodoča mamica po rušitvi živi v improviziranem šotoru, pod polivinilom. MO Novo mesto ji ni ponudila alternativne namestitve. Še več, na sestanku 29. julija niso izkazali pripravljenosti, da bi ji zagotovili bivališče, ampak so ji postregli s pokroviteljskimi očitki.

Za več informacij spremljajte naše odzive na www.amnesty.si (Novice).

SLOVENIJA

NUJNA AKCIJA ZOPER RUBEŽE
DENARNIH SOCIALNIH POMOČI

AMNESTY JE FEBRUARJA Z NUJNO AKCIJO SPROŽILA MEDNARODNI ODZIV NA POSEG DRŽAVE V USTAVNO PRAVICO DO SOCIALNE VARNOSTI.

Novembra lani je slovenska vlada, takrat še pod vodstvom Roberta Goloba, po hitrem postopku sprejela zakon o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti. Ta je med drugim tlakoval pot rubežem socialnih pomoči.

Zakon, ki je uvedel številne problematične ukrepe z vidika varstva in zagotavljanja človekovih pravic, je bil sprejet navkljub opozorilom stroke in civilne družbe. Poleg povečanih policijskih pooblastil ob ohlapnejših sodnih varovalkah in arbitrarnega spreminjanja kazenskoopravne ter kazenskoprocesne zakonodaje, je **preoblikoval pravice socialne varnosti v orodja za kaznovanje posameznikov**. O tem zakonu in našem odzivu nanj ste si lahko izčrpno prebrali v prejšnji reviji (Akcija 2/2025); če prispevka niste videli, ga lahko poiščete na spletu www.amnesty.si/revija-akcija.

Med drugim je zakon podelil Finančni upravi RS (Furs) možnost, da poseže po celotni denarni socialni pomoči dolžnikov, ki so v zadnjih dveh letih ostali dolžni tri prekrškovne kazni, da zagotovi poplačilo na novo zapadlih dolgov.

Ta ukrep je prizadel na tisoče družin in posameznic. Navkljub temu, da je zakon predvideval obveščanje o ukrepu ter usklajeno delovanje Furs-a s centri za socialno delo, se to do januarja 2026, ko so bili izvedeni prvi rubeži, ni zgodilo.

V naslednjih dveh mesecih se je s posredovanjem nekdanjega ministrstva za delo, družino, socialno delo in enake možnosti doseglo, da so bile iz rubežev izvzete posmrtnine, pogrebne in izredne denarne socialne pomoči. **Oblasti tudi kljub napovedim niso vzpostavile varovalk**, ki bi zagotovile, da z zasegom celotne denarne socialne pomoči, namenjene družinam, ne pride do nezakonitega kolektivnega kaznovanja.

SPROŽITEV NUJNE AKCIJE V AMNESTY

V Amnesty International smo tudi zato sprožili **globalno Nujno akcijo pisanja apelov** – neposrednih sporočil predsedniku slovenske vlade, naj se rubeže denarnih socialnih pomoči ustavi. Čeprav ne moremo zagotovo vedeti, koliko apelov je bilo poslanih, smo bili kopirani v 200 sporočil. Še vedno ste vabljeni, da pošljete apel in z njim zahtevate od slovenskih oblasti, da se zakonodaja popravi skladno z zahtevami mednarodnega prava človekovih pravic.

Aprila 2026 je posredovalo tudi **Ustavno sodišče RS**. Odzvalo se je na zahtevo za presojo ustavnosti, ki jo je vložila Varuhinja človekovih pravic. Vložila jo je le nekaj dni zatem, ko je **Pravna mreža za varstvo demokracije**, katere soustanoviteljica je slovenska Amnesty, prav tako vložila zahtevo za varstvo ustavnosti v imenu nekaterih prizadetih posameznic, posameznikov in družin. V Amnesty smo ob pridobivanju informacij od ljudi, ki so jih rubeži prizadeli, slišali številne žalostne zgodbe, ko je že tako težek vsakdan postal še težji.

»Teško je. Revščina je.«

»Ne veva, kako bova plačala elektriko. Strah me je, da nama bodo naslednji mesec vzeli še to.«

»Že tako smo izključeni iz vseh sistemov.«

»Otroke sem šel iskat v šolo, sedaj smo vsi mokri. Ne vem, kako bo jutri. Nimamo pralnega praška, takih pa jutri ne morem pustiti v šolo ...«

Le nekaj izjav iz pogovorov z ljudmi, porinjenimi na eksistenčni rob, ko je Furs januarja 2026 delno ali v celoti posegel v njihovo denarno socialno pomoč.

V romskem naselju Brezje-Žabjek še vedno živijo družine brez vode in elektrike. Revščina in neustrezne bivalne razmere pomembno vplivajo na življenje otrok, tudi na to, ali bodo hodili v šolo ali ne.

Ustavno sodišče je ugodilo zahtevi za začasni ukrep, s katerim se je do končne vsebinske presoje o ustavnosti 8. člena zakona zadržalo njegovo učinkovanje in izvrševanje.

USTAVNA PRAVICA DO SOCIALNE VARNOSTI

Pravica do socialne varnosti zajema in predvideva sistemske varovalke, ki zagotavljajo, da je socialna varnost nediskriminatorna, predvidljiva, redna in tolikšna, da zagotavlja dostojanstvo in možnost preživetja ter uživanje pravice do družinskega življenja. Človekove pravice nikoli ne smejo biti pogojevane na način, da jih oblast zlorabi kot orodje kaznovanja posameznic in posameznikov ali določenih skupin.

Mednarodno pravo, vključno z 9. členom Mednarodnega pakta ZN o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, ki zavezuje tudi Slovenijo, določa, da ima vsaka oseba pravico do zadostne stopnje socialne varnosti, ki zagotavlja dostojno raven življenja njej in njeni družini. Odbor ZN za ekonomske, socialne in kulturne pravice je prav tako potrdil, da je socialna varnost bistvena za uresničevanje številnih drugih pravic, vključno s pravico do hrane, prebivališča, zdravja in življenja.

Ob tem velja poudariti, da Amnesty že dolgo časa dokumentira zgodovinsko marginalizacijo romskih skupnosti v Sloveniji, vključno z neprimernimi bivanjskimi pogoji, mankom dostopa do osnovnih storitev in s sistemskimi ovirami v izobraževanju. Uveljavitev in izvajanje zakona o nujnih ukrepih za zagotavljanje javne varnosti še povečuje neenakosti in predstavlja za mnoge prizadete družine in osebe nevarnost kršitve človekovih pravic.

(M. N. in K. B.)

KAJ JE NUJNA AKCIJA?

Nujna akcija je preprosta, a izjemno učinkovita ideja: ko je nekdo zaradi kršitev človekovih pravic v nevarnosti, ljudje z vsega sveta pišejo pristojnim oblastem in zahtevajo odpravo kršitve. Množična sporočila ustvarjajo pritisk, ki ga oblasti težko prezrejo. Amnesty je z nujnimi akcijami v preteklosti že rešila življenja, prispevala k izpustitvi po krivici zaprtih, spremenila nepravične zakone, ustavila mučenje in zaščitila posameznike, ki jim grozijo nasilje, pregon ali druge kršitve človekovih pravic.

Pridružite se mreži nujnih akcij ali napišite apel predsedniku vlade, naj ustavi rubeže socialnih pomoči.

LETNO POROČILO AMNESTY BOJ PROTI PLENILCEM NAŠIH PRAVIC

V VSAKOLETNEM PREGLEDU, KAKŠNE SO RAZMERE V SVETU Z VIDIKA SPOŠTOVANJA ČLOVEKOVIH PRAVIC, SMO V AMNESTY ZA 2025 IZPOSTAVILI »PLENILSKE« NAPADE NA NAŠE TEŽKO IZBORJENE PRAVICE. K SREČI TO NI CELOTNA ZGODBA: DOGAJATA SE TUDI ODPOR IN UPOR!

Letno poročilo je sestavljeno iz pregleda človekovih pravic po posameznih državah, vključno s Slovenijo, hkrati pa **ob analizi razmer v organizaciji spišemo tudi oceno, kako se je svet odrezal v zadnjem letu.**

Plenilske sile si prizadevajo uničiti 80 let poveljnih prizadevanj, ko so se globalni izzivi obravnavali s pomočjo multilateralizma in izgradnje vedno močnejših zaščit človekovih pravic. Svetovni voditelji so vse preveč pasivni ob napadih na red, ki temelji na spoštovanju pravic in pravil. Če naštejemo le nekatere primere, ki so najbolj prikovale oči javnosti: Izrael nadaljuje genocid, skupaj z ZDA je nezakonito uporabil silo v Iranu, Rusija nadaljuje vojna hudodelstva in zločine zoper človeštvo, talibani pa svojo vojno nad ženskami ... Države se morajo takim kršitvam upreti, zlasti tudi z branjenjem mednarodnega sistema pravičnosti, vključno z Mednarodnim kazenskim sodiščem.

AVTORITARNE PRAKSE IN POSMEH SVETOVNEMU REDU, UTEMELJENEMU NA PRAVILIH

Poleg nezadostnega zoperstavljanja in nasprotovanja kršenju pravic po vsem svetu naraščajo tudi napadi na civilno družbo. To poteka vzporedno z oblikovanjem alternativnega reda, za katerega je generalna sekretarka Amnesty International Agnès Callamard dejala: **»Svetovni red, ki ga predlagajo, se posmehuje in zavrača rasno, spolno in podnebno pravičnost, civilno družbo obravnava kot sovražnika in zavrača mednarodno solidarnost. Zgrajen je na utišanju nestrinjanja, zlorabljanju zakonodaje kot orodja za doseganje ciljev ter dehumanizaciji tistih, ki veljajo za 'druge'.**« Oblasti se vedno pogosteje zatekajo v avtoritarne prakse, Varnostni svet ZN ob zlorabi veta ostaja paraliziran.

Med drugim vlade ne uspevajo zamejiti milijarderjev, korporativnih velikanov in bogatih posameznikov, ki se agresivno izogibajo in utajujejo davke. S tem se državam jemljejo nujna sredstva, ki bi se lahko uporabila za financiranje zdravstvenih in drugih javnih storitev.

K sreči pa se ljudje, posamezno in skupaj z drugimi, upirajo. Protesti ljudi ter prizadevanja civilne družbe, nekaterih držav in mednarodnih teles tkejo zgodbo odpora, preprečevanja najhujšega ter izgradnje in/ali preobrazbe za boljši jutri. Tudi v Sloveniji se številni posamezniki_ce ter organizacije civilne družbe zoperstavljamo napadom na človekove pravice in dostojanstvo. Naj omenim le nasprotovanje varnostnemu zakonu, ki ga je novembra lani uvedla prejšnja vlada, proteste v podporo trpečemu palestinskemu prebivalstvu ter mobiliziranje podpore za referendum o noveli zakona o parlamentarni preiskavi, ki je bila uspešna poleti 2026.

(M. N.)

Foto: Jani Zalaznik

Generalna sekretarka Amnesty International Agnès Callamard (desno) se je med obiskom Slovenije udeležila protesta v znak solidarnosti s Palestinci_kami. Protest v organizaciji civilne družbe je potekal kot odziv na dejanja in besede nove slovenske vlade v zvezi z genocidom v Gazi.

SLOVENIJA V LETNEM POROČILU

Za Slovenijo smo opozorili na vsakodnevno in sistemsko diskriminacijo romskega prebivalstva; da izbrisani, ki ostajajo brez statusa, nimajo možnosti, da si ga uredijo; da azilni postopki trajajo predolgo; da ljudje ostajajo brez osebnega zdravnika ... **Več na www.amnesty.si/letno-porocilo-amnesty-international-za-leto-2025/ ali na QR kodi:**

OBISK GENERALNE SEKRETARKE AI ETIČNO VODITELJSTVO IN NASPROTOVANJE AVTORITARNIM PRAKSAM

GENERALNA SEKRETARKA AMNESTY INTERNATIONAL NA MEDNARODNI RAVNI AGNÈS CALLAMARD JE JUNIJA OBISKALA SLOVENIJO.

Ob tem se je sestala s predsednico Natašo Pirc Musar in s civilno družbo, nastopila na javnem pogovoru, obiskala romsko naselje Goriča vas, se udeležila protesta v podporo palestinskemu prebivalstvu in opravila tri intervjuje.

Agnès Callamard je priznana strokovnjakinja in aktivistka, ki je delovala v vrsti organizacij za človekove pravice. Pet let je bila tudi posebna poročevalka ZN za izvensodne, hitre in samovoljne usmrčitve, kjer je med drugim vodila preiskavi umorov savdijskega novinarja Džamala Hašokdžija in iranskega generala Kasema Solejmanija.

S predsednico Natašo Pirc Musar sta se strinjali, da obstaja v mednarodni skupnosti velika potreba po etičnem voditeljstvu. Izmenjali sta ideje, kako se lahko takšno voditeljstvo izvršuje in krepi, da bi se zagotovila odgovornost v času, ko vojna nadomešča diplomacijo. Generalna sekretarka se je predsednici zahvalila za javno izražena stališča o izraelskem genocidu v Gazi.

Na pogovoru, organiziranem v sodelovanju s festivalom Grounded, je Agnès povedala, da je v Slovenijo prišla tudi zato, da se je srečala s predsednico, ki je ena redkih, ki je javno spregovorila glede izraelskega genocida. »Žal je trenutno takih glasov na mednarodni ravni premalo. V zadnjem letu sem si zadala, da se pogovarjam z njimi, ker verjamem, da imajo pomembno vlogo. Tako malo političnih voditeljev je, ki kažejo globalno vizijo in zgodovinsko razumevanje dogajanja.«

Tkanje vezi in zagotavljanje širšega občinstva takim glasovom je pomembno tudi z vidika porasta nevarnih avtoritarnih praks. Med te prakse vlad sodijo utišanje kritikov, iskanje grešnih kozlov v določenih skupinah, spodkopavanje medijev in sodišč, nadzor informacij in slabljenje javnih institucij.

Generalna sekretarka je iz Slovenije odšla v Berlin, kjer je bila novinarska konferenca ob objavi poročila »Brisanje vsega palestinskega: izraelsko etnično čiščenje beduinskih in pastirskih skupnosti Zahodnega brega« (več na strani 14). Njeni vtisi iz obiska Slovenije so jo spodbudili k tem uvodnim besedam: »Včeraj sem v Sloveniji obiskala romsko naselje, srečala sem 60-letnega moškega in njegovo družino. Njihov dom? Razpadajoča baraka, brez tekoče vode, hoditi morajo tri kilometre, da dobijo vodo na pokopališču, otroci in potepuški psi tekajo naokrog; **prezir in diskriminacija države sta globoko vtisnjeni v telesa vseh, ki sem jih srečala v tem naselju.** Pojasnila sem jim, da prihajam sem, da bom govorila o Palestini ob objavi poročila. In ta 60-letni moški me je pogledal s tako bolečino v očeh. ‚Palestina,‘ mi je rekel. ‚To je res slabo. Pekel na Zemlji. Nepredstavljivo je, koliko uničenja se lahko prizadene. Zelo hudo je.‘ Če bi le politični voditelji v Nemčiji in drugod po Evropi imeli vsaj kanček sočutja in ogorčenosti tega moškega glede delovanja Izraela proti samemu obstoju Palestincev ...«

(M. N.)

Foto: Boštjan Podlogar/UPRS

Generalna sekretarka Amnesty International Agnes Callamard in predsednica RS Nataša Pirc Musar med pogovorom v predsedniški palači 8. junija v Ljubljani.

Povezave na posnetek
javnega pogovora,
intervjuje v oddajah
**Marcel na TVS in Vroči
mikrofon na Radiu
Slovenija** ter za **Sobotno
prilogo Dela:**

DIPLOMACIJA V ČASU GENOCIDA IN ETNIČNEGA ČIŠČENJA

SREČANJE Z IZRAELSKO VELEPOSLANICO

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA ZORAN STEVANOVIĆ SE JE 30. JUNIJA SREČAL Z IZRAELSKO VELEPOSLANICO RUTH COHEN-DAR. PRED SREČANJEM SMO GA SKUPAJ S PREDSEDNIKOM ODBORA ZA OBRAMBO V ODPRTEM PISMU POZVALI, NAJ SPREJEM NE IZZVENI KOT SPOROČILO PODPORE IZRAELU IN POLITIKI GENOCIDA, APARTHEIDA IN ETNIČNEGA ČIŠČENJA, AMPAK NAJ BO OBSODBA TEH RAVNANJ.

Časopis Delo je 26. junija objavil mnenjski članek naše direktorice Nataše Posel, ki ga poobjavljamo.

»Kar se trenutno dogaja, je izbris ljudi, dreves in kamnov ter vsega palestinskega. To počno naseljenci s podporo izraelske vojske.« To je resničnost, ki jo živi Muntasir al Maliki na Zahodnem bregu. To je etnično čiščenje, o katerem je Amnesty International ta mesec predstavila novo poročilo.

Ob napovedanem srečanju predsednika državnega zbora in predsednika odbora za obrambo z izraelsko veleposlanico Ruth Cohen-Dar smo nanju naslovili javno pismo – dostopno je na spletni strani amnesty.si –, v katerem smo ju pozvali, naj sprejem ne izzveni kot sporočilo podpore Izraelu in politiki genocida, apartheida in etničnega čiščenja, ampak naj bo obsodba teh ravnanj.

Srečanje z veleposlanico vendarle ni kot vsako drugo: Izrael je država, za katero je Amnesty International podrobno dokazala, da izvaja genocid; zaradi tega ji tudi sodi Meddržavno sodišče. Izrael izvaja tudi nezakonito okupacijo palestinskega ozemlja in etnično čiščenje na Zahodnem bregu. Čeprav mednarodna skupnost in tudi prejšnja slovenska vlada nista naredili dovolj za prekinitev teh hudih zločinov proti človeštvu, so odločitve nove slovenske vlade vendarle sramoten in zavržen preobrat k podpori Izraela in njegovih nezakonitih ravnanj. Poleg znakov političnega prijateljstva in podpore – napovedi preselitve veleposlaništva iz Tel Aviva v Jeruzalem in umika palestinske zastave z vladnega poslopja – je vlada odpravila že sprejete ukrepe, ki jih je bila Slovenija dolžna sprejeti po mednarodnem pravu. Odpravila je vojaški embargo, razveljavila še neizvedeno prepoved uvoza blaga iz naselbin na Zahodnem bregu ter odpravila statute nezaželenih oseb izraelskemu premieru Netanjahuju ter ministroma Ben-Gviru in Smotriču.

Edino opravičilo za srečanje z izraelsko veleposlanico v sedanjih razmerah je poziv predsednika državnega zbora k ustavitvi genocida in preprečitvi nadaljnjih mednarodnih hudodelstev ter kaznovanju odgovornih. K temu smo v Amnesty International Slovenije z javnima pismoma tudi pozvali predsednika DZ in predsednika odbora DZ za obrambo.

»Izrael mesec za mesecem palestinsko prebivalstvo v Gazi obravnava kot nižjo vrsto ljudi, nevredno človekovih pravic in dostojanstva, s čimer izkazuje svoj namen, da jih fizično uniči.« To je bil sklep prelomnega poročila Amnesty International decembra 2024, da ravnanja Izraela v Gazi po 7. oktobru 2023 izpolnjujejo znake zločina genocida.

Izraelsko veleposlanico sta sprejela tudi predsednika odborov DZ za obrambo in za zunanjo politiko Srečko Ocvirk in Franc Breznik.

Foto: Črt Piksi

Protest pred parlamentom pred prihodom izraelske veleposlanice.

Foto: Črt Piksi

Pred in med srečanjem z veleposlanico je pred parlamentom potekal protest, kjer smo skupaj z ostalimi opozorili na izraelski genocid in ostale kršitve mednarodnega prava. V solidarnosti s Palestinci_kami smo slovenske predstavnike oblasti pozvali k jasni drži pri obsodbi ravnanj Izraela.

Države so imele in še vedno imajo pravno dolžnost ukrepati. Uvesti morajo vojaški embargo, saj je velika verjetnost, da z orožjem in vojaško opremo prispevajo k izvrševanju mednarodnih hudodelstev. Države so dolžne prepovedati trgovanje in drugo sodelovanje, ki prispeva ali je neposredno povezano z izraelsko nezakonito okupacijo, apartheidom in etničnim čiščenjem palestinskega prebivalstva.

K temu pozivamo poslanke in poslance v slovenski Amnesty z **aktualno peticijo** (*podpišete jo lahko na qr kodi ob strani*) od 15. maja letos, ko se svet spominja nakbe, palestinske katastrofe, ko je bilo ob ustanovitvi države Izrael z domov izgnanih okoli 750.000 Palestink in Palestincev. Danes, še vedno v živo, spremljamo novo katastrofo v Palestini: nadaljujejo se tako genocid kot tudi prisilna razseljevanja in preganjanje, rušenje domov in vasi, onemogočanje dostopa do nujne in osnovne zdravstvene oskrbe, pobijanje civilistov in novinark, ponovno so uvedli smrtno kazen – zgolj za Palestinke in Palestince. Izrael v Gazo še vedno ne dovoli humanitarne pomoči in preprečuje dostop humanitarnim organizacijam. Izvaja tudi mučenje palestinskih zapornikov in zapornic ter napade in poboje ljudi, za katere izraelska okupacijska oblast poskrbi, da ostajajo nekažnovani. Gre za teror, ki ga omogoča, izvaja, spodbuja in ščiti država Izrael.

»Najhuje je, ko pomagaš mamici, ki je izgubila moža ali družino. Nobena beseda ali dejanje ne pomaga. Poskrbeti mora za vse, biti opora dojenčku, pa čeprav sama potrebuje podporo in nima primerne doma.« To je realnost podhranjenih nosečnic in mladih mater v Gazi. Cena, ki jo plačujejo najranljivejši zaradi izraelskega genocida, je nesorazmerno visoka, je v začetku letošnjega leta opisala Maysoun Abu Bureik, višja babica v bolnišnici Al Avda.

Zgolj peticije Amnesty International Slovenije, ki smo jih nekateri sooblikovali z več deset nevladnimi organizacijami – za ustavitev genocida, za pridružitve k tožbi Južne Afrike proti Izraelu, za ureditev varnih poti, za prepoved sodelovanja z nezakonitimi naselbinami in za prekinitve pridružitvenega sporazuma med EU in Izraelom –, je do 22. junija 2026 podpisalo **12.819 posameznikov in posameznic**. Prepad med zahtevo slovenskega prebivalstva, da se izraelska nekažnovanost in zločini ustavijo, ter med tem, kako ravna – oziroma ne ravna – uradna politika, je treba premostiti.

Branjenje človečnosti nas zadeva vse. Nosilci oblasti imajo s svojo močjo tudi toliko večjo odgovornost.

Nataša Posel, direktorica Amnesty International Slovenije

Kot so sporočili iz DZ, je predsednik na srečanju z veleposlanico izrazil zaskrbljenost zaradi ravnanj Izraela, ki predstavljajo kršitev mednarodnega prava.

Skenirajte QR kodo in podpišite peticijo poslankam in poslancem, naj Slovenija prepove sodelovanje z nezakonitimi izraelskimi naselbinami.

IZRAEL/OKUPIRANO PALESTINSKO OZEMLJE DRŽAVE MORAJO UKREPATI, DA USTAVIJO IZRAELSKO ETNIČNO ČIŠČENJE

**AMNESTY INTERNATIONAL Z NOVO RAZISKAVO DODAJA K DOKAZOM O IZRAELSKIH
HUDODELSTVIH, OD APARTHEIDA DO GENOCIDA.**

Države morajo nemudoma **prepovedati trgovanje, investicijske posle in vse oblike sodelovanja ali finančne pomoči**, ki prispevajo k izraelski nezakoniti okupaciji, sistemu apartheida in etničnemu čiščenju palestinskega prebivalstva. To je eden od sklepov junjskega poročila *Brisanje vsega palestinskega: izraelsko etnično čiščenje beduinskih in pastirskih skupnosti Zahodnega brega*. Amnesty International poziva države, naj izpolnijo svojo dolžnost in uvedejo tudi **ciljane sankcije**, vključno s prepovedmi vstopa v državo in z zamrznitvijo premoženja za izraelske predstavnike, ki so neposredno vpleteni v mednarodna hudodelstva, predvsem zoper predsednika vlade Benjamina Netanyahuja, finančnega ministra Bezalela Smotricha, ministra za državno varnost Itamarja Ben-Gvira, ministrico za naselbine in nacionalne misije Orit Strock in zoper obrambnega ministra Israela Katza.

Izrael si je že leta 1967 nezakonito priključil **okupirani Vzhodni Jeruzalem**, sedaj pa z zaostrovanjem ukrepov izvaja dejansko priključitev Zahodnega brega, predvsem območja C, ki predstavlja več kot **60 odstotkov Zahodnega brega**. Bistveni del nezakonitega izraelskega prisvajanja palestinske zemlje in naravnih virov je mreža naselbin in vojaških območij. To pa spremlja vse bolj brezobzirno nasilje naseljencev, ki ga podpira izraelska vojska in ki ostaja nekaznovano.

Amnesty International je raziskovala prisilne izselitve beduinskih in pastirskih skupnosti na območju C med letoma 2023 in 2025. Opravila je intervjuje s Palestinci, odvetniki, aktivisti, novinarji in predstavniki nevladnih organizacij ter analizirala več kot 420 videoposnetkov, fotografij, uradnih dokumentov, sodnih spisov, satelitskih posnetkov in poročil ZN ter civilnodružbenih organizacij.

Izraelsko obrambno ministrstvo je navedbe Amnesty International zavrnilo in zatrdilo, da vojska ukrepa proti nasilju naseljencev, aretira osumljence ter preiskuje primere neukrepanja. Zbrani dokazi Amnesty International predstavljajo drugačno sliko.

Dokazujejo, da izraelska okupacijska vlada legitimizira in uresničuje cilje naseljenskega gibanja o 'Velikem Izraelu', ki predvideva odstranitev palestinskega prebivalstva z okupiranega palestinskega ozemlja.

Adel al-Till, nekdanji prebivalec palestinske vasi Zanuta, ki je bila prisilno izseljena, je opisal popolni teror: **»Naseljenci so bili oboroženi in so nas kar naprej napadali.«**

Nasilje se po oktobru 2023 občutno stopnjuje, a mnogi vztrajajo. Najjiyyah Bisharat, iz pastirske skupnosti Makhoul, je dejal: **»Soočeni smo z neprestanim nadlegovanjem naseljencev, a ne bomo se vdali. Gre za našo ljubezen do naše zemlje in našega dela. Zemlja je naša identiteta. Če nas bodo pregnali z nje, bomo umrli. Tako kot umre riba, če se jo vzame iz vode.«**

»Če se ne bo zagotovilo odgovornosti, bodo palestinske skupnosti širom Zahodnega brega izginile pred našimi očmi. Svet je predolgo ignoriral neskončno in nezamisljivo trpljenje palestinskega prebivalstva. Palestinke in Palestince se prisilno izseljuje in briše z zemlje, kjer živijo že generacije. Države morajo narediti vse, kar je v njihovi moči, da se izraelsko etnično čiščenje konča.«

Generalna sekretarka
Amnesty International
Agnès Callamard

INTERVJU Z WESAM HAMADO, MAMO UMORJENE PALESTINSKE DEKLICE

»GLAS HIND ŽELIM OHRANITI ŽIV, SAJ JE GLAS VSEH OTROK GAZE«

PETLETNO HIND RAJAB JE 29. JANUARJA 2024 BRUTALNO UMORILA IZRAELSKA VOJSKA, SKUPAJ Z NJENIMI ŠTIRIMI BRATRANCI IN SESTRIČNAMI, STRICEM IN TETO, KO SO POSKUŠALI POBEGNITI IZ PREDELA MESTA GAZA. IZRAELSKA VOJSKA JE USTRELILA TUDI DVA REŠEVALCA PALESTINSKEGA RDEČEGA POLMESECA, KI STA SE NAPOTILA REŠITI HIND.

Avto, v katerem je bila Hind s sorodniki, je bil tarča napada izraelskih vojakov, v njem so bili ubiti vsi, razen nje. Hind je ostala ujeta v avtomobilu med trupli svojih sorodnikov. Njena mama Wesam Hamada se je s hčerko pogovarjala po telefonu, medtem ko so bili v bližini izraelski vojaki, Hind pa se je skrivala v avtomobilu in prosila, naj jo rešijo. Reševalno vozilo nikoli ni prispelo do Hind. Tragično je umrla pod streli vojakov, prav tako pa sta bila v napadu ubita reševalca Yusuf al-Zeino in Ahmed al-Madhoun. Posnetek klica Hind reševalni službi prostovoljcev pri palestinskem Rdečem polmeseču je bil uporabljen kot podlaga za letošnjega nominiranca za oskarja: **Glas Hind Rajab**.

Na mednarodni konferenci, ki jo je organizirala Palestinska evropska zveza v Kopenhagenu na Danskem, je Wesam Hamada z Amnesty International spregovorila o zadnjih besedah njene hčerke, zakaj ji je pomembno ohranjati živ spomin na Hind ter česa si želi za otroke Gaze.

Kaj so bile zadnje Hindine besede vam? Ali krivite svet za njeno grozljivo smrt?

»Strah me je ... pridite po mene.«

Izrekla je tudi stavek, ki mi je raztrgal srce: »Mami, lažejo. Ostani z mano!« Tisti trenutek sem se zavedela izdaje. Rešilec je bil na poti k njej. Niso prišli do nje. Zbombardirali so jih. To pomeni le eno: niso jim dovolili, da bi rešili življenje.

Ne krivim ljudi sveta, krivim pa tišino. Tišino, ki omogoči zločin in zaradi katere se lahko ponovi.

Zgodba Hind je nepredstavljivo pretresljiva. Od kje črpate moč, da vztrajate?

Od Hind. Ko je bila ure dolgo ujeta v avtu, je bila tako močna. Pogovarjala se je z nami po telefonu, čeprav je bila poškodovana, premražena in lačna. Z nami je govorila, da je ostala živa. Poskušala me je pomiriti, čeprav je vedela, da jo obkrožajo izraelski vojaki, streljalo se je, bila je v veliki nevarnosti. Mnogo močnejša je od mene.

Kaj si želite, da bi svet vedel o vaši hčerki?

Hind je bila zelo močno in pametno dekle. Želela si je postati zdravnica, da bi lahko pozdravila otroke. Ne le v Gazi, ampak po vsem svetu. Če bi bila živa in bi videla vse grozote, ki se dogajajo otrokom Gaze, tega ne bi mogla prenesti.

Čeprav je bilo lani pozno jeseni razglašeno premirje, se trpljenje ljudi v Gazi nadaljuje. Kaj Palestinke in Palestinci trenutno doživljajo?

V spomin na Hind Rajab so študenti med protesti v znak solidarnosti s Palestino na ameriških univerzah po njej poimenovali protestni tabor oziroma zasedeno stavbo **Hind's Hall**, s čimer je njeno ime postalo eden od simbolov študentskega gibanja za pravice Palestincev.

Foto: Wikimedia

Prvi dokaz, da se genocid nadaljuje vsak dan, so številne ubite osebe. Družina in prijatelji mi pripovedujejo, da ne morejo dobiti stvari, ki jih potrebujejo. Vode ni, ni elektrike, hrane ali zdravil. Zdravstveni sistem se je sesul in otroci nimajo dostopa do izobraževanja.

Genocid se ni ustavil in normalno življenje se ni vrnilo v Gazo.

Vsaka ženska, vsak otrok, vsaka oseba v Gazi so še vedno tarča.

Zakaj vam je pomembno sodelovati na javnih dogodkih in govoriti o Hind ter o vsem, kar je morala doživeti?

Kot mama Hind in lyada imam veliko odgovornost. Želim si ohraniti glas Hind živ, saj ne gre zgolj za njen glas, ampak za glas vseh otrok Gaze.

Otrokom Gaze daje upanje, ko vidijo, da so ljudje, ki jim stojijo ob strani. Ne zgolj s slogani podpore, ampak z resničnimi spremembami, ko jih v Gazi doseže nujna humanitarna pomoč in ko se bodo bolnice in šole spet odprle.

Zgodbo vaše hčerke pripoveduje film, nominiran za oskarja, Glas Hind Rajab. Kaj vam pomeni, da se je spominjamo tudi na tak način?

Film ne govori zgolj njene zgodbe, ampak zgodbe na tisoče otrok Gaze. Več kot 20.000 otrok v Gazi je bilo ubitih. Film dokumentira zločin. In ta dokument bo ostal tudi za prihodnje generacije.

Česa si želite za otroke Gaze?

Ne želim si in ne prosim za kaj nemogočega. Prosim za nekaj zelo preprostega: naj bo življenje palestinskega otroka zaščiteno tako, kot če bi šlo za življenje vašega otroka.

Če pravo ne more rešiti otroka, potem bi to pravo moralo nositi odgovornost. In če svet ukrepa zgolj takrat, ko žrtev izgleda, kot izgledajo njihovi otroci, potem mora svet razviti nov občutek vesti.

Hind ni več tu, a njena zgodba nalaga odgovornost. Odgovornosti pa se ne izpolni z besedami, ampak z dejanji.

OTROCI V GAZI

Po podatkih, ki jih navaja organizacija Save the Children, je bilo v Gazi od začetka vojne ubitih najmanj 21.000 otrok, več kot 800.000 jih je razseljenih, približno 625.000 pa jih je že tri leta brez rednega izobraževanja.

Poleg izgube domov in dostopa do šol se otroci vsakodnevno soočajo tudi s pomanjkanjem hrane, pitne vode, zdravstvene oskrbe in varnega zavetja. Številni živijo v neprestanem strahu pred novimi napadi, kar pušča hude posledice za njihovo telesno in duševno zdravje. Razmere v Gazi opozarjajo na nujnost zaščite otrok v oboroženih spopadih ter zagotavljanja njihovih pravic do življenja, varnosti in izobraževanja.

Foto: Amnesty International Danske

Wesam Hamada, mama , se je s hčerko pogovarjala po telefonu, medtem ko je bila ujeta v avtu s trupli svojih sorodnikov.

»Prosim vas, da si predstavljate, samo za nekaj sekund, kako velika je bolečina mater Gaze, ko izgubijo svoje otroke. Predstavljajte si grenkobo, ko ne moreš rešiti svojega otroka, niti priti do njega, ko ne veš, kakšni so bili njegovi zadnji trenutki. Ta bolečina živi v mamah vsak dan. Ob vsakem dihu.«

SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO V SENCI KRŠITEV ČLOVEKOVIH PRAVIC

MOŠKO SVETOVNO NOGOMETNO PRVENSTVO SE JE KONČALO Z ZMAGO ŠPANIJ. NAVIJAČI BODO PRVENSTVO POMNILI PO VRHUNSKIH PREDSTAVAH, DRAMATIČNIH TEKMAH IN ZASLUŽENEM SLAVJU NOVIH SVETOVNIH PRVAKOV. TODA OB ŠPORTNEM SPEKTAKLU SE JE ODVIJALA TUDI DRUGAČNA ZGODBA – ZGODBA O KRŠITVAH ČLOVEKOVIH PRAVIC, KI JE MED NAVDUŠENJEM NAD NOGOMETOM POGOSTO OSTALA V OZADJU.

Že pred začetkom prvenstva smo v Amnesty International opozarjali, da največji športni dogodek na svetu ne sme zasenčiti resnih kršitev človekovih pravic v državah gostiteljicah. Posebej zaskrbljujoče je ravnanje ameriške Službe za priseljevanje in carine (ICE), ki je v zadnjih letih postala simbol militariziranega nadzora nad priseljevanjem in brutalnega ravnanja z ljudmi s priseljskim poreklom.

Julija sta v manj kot tednu dni pod streli agentov ICE umrli dva človeka – **Lorenzo Salgado Araujo**, po rodu iz Mehike, in 26-letni **Johan Sebastian Guerrero**, po rodu iz Kolumbije. V drugem mandatu predsednika Donalda Trumpa je ICE s strelnim orožjem **ubila že enajst ljudi**. Po podatkih, ki jih navaja britanski *The Guardian* na podlagi analiz organizacij Human Rights Watch in Physicians for Human Rights, je v prvih 500 dneh drugega Trumpovega mandata v pridržanju ICE **umrlo 52 ljudi**.

»Medtem ko so svet očarali izločilni boji, je ameriška vlada daleč od stadionov izvajala strašljiv val militariziranega nadzora nad priseljevanjem,« je dejal Daniel Noroña iz Amnesty International ZDA. Opozoril je, da šport ne sme postati sredstvo za prikrivanje sistematičnega državnega nasilja.

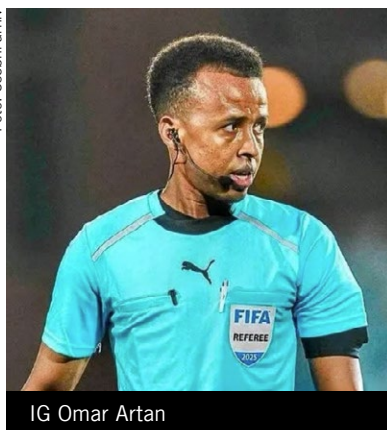
Na to opozarja tudi mednarodna mreža **Sport & Rights Alliance**, katere članica je Amnesty International. Organizacija je izpostavila še eno protislovje prvenstva: čeprav ga je Fifa predstavljala kot »najbolj vključujoče svetovno prvenstvo v zgodovini«, so stroge in ponekod diskriminatorne ameriške vizumske politike številnim otežile prihod v ZDA.

Somalijskemu sodniku **Omarju Artanu** ameriške oblasti niso dovolile vstopa v državo. Mama vratarja reprezentance Zelenortskih otokov **Vozinhia** pa sprva ni mogla spremljati sinovih tekem, ker si ni mogla privoščiti dodatnega pologa v višini 15.000 ameriških dolarjev, ki ga morajo ob stroških vize plačati državljani nekaterih držav. Čeprav so pozneje ta pogoj za imetnike vstopnic odpravili, je bilo zanjo prepozno.

Prav takšne zgodbe – o zaprtih mejah, strahu in neenakem dostopu – so spremljale prvenstvo namesto zgodb o športu. Medtem so številni navijači iz skupnosti LGBTQI+ zaradi skrbi za svojo varnost ostali doma.

Veliki športni dogodki imajo moč povezovanja ljudi in ustvarjanja nepozabnih trenutkov. Toda prav zato nosijo tudi odgovornost. Ko država gostiteljica hkrati izvaja politike, ki vodijo v sistematične kršitve človekovih pravic, športni spektakel ne sme postati tančica, za katero bi te kršitve izginile iz javnega pogleda.

Foto: Osební archiv

IG Omar Artan

SODNIKU ZAVRNJEN VSTOP V ZDA

Somalijskemu sodniku Omarju Artanu so ameriške oblasti kljub veljavnemu vizumu zavrnilo vstop v ZDA. Po 11-urnem zaslišanju so ga zaradi domnevnih varnostnih pomislekov vrnile v Istanbul. FIFA pri odločitvi ni mogla posredovati, saj o vstopu v državo odloča ameriška vlada. Ravnanje z Artanom, ki je bil lani razglašen za najboljšega sodnika na afriški celini, je sprožilo val razočaranja in podpore po vsem svetu. Kmalu zatem se je nanj obrnilo vodstvo UEFA pod predsedstvom Slovenca Aleksandra Čeferina in mu ponudilo priložnost za sojenje na letošnjem evropskem superpokalu.

FESTIVAL DOKUMENTARNEGA FILMA NAJBOLJŠI PO IZBORU NAŠE ŽIRIJE ODLIČEN FILM O DELAVSKI SVETOVALCI

NA 28. FESTIVALU DOKUMENTARNEGA FILMA V LJUBLJANI JE NAGRADO ŽIRIJE AMNESTY INTERNATIONAL SLOVENIJE ZA NAJBOLJŠI FILM NA TEMO ČLOVEKOVIH PRAVIC PREJEL DOKUMENTARNI FILM KAR JE TREBA STORITI HRVAŠKEGA REŽISERJA SRĐANA KOVAČEVIĆA.

Dokumentarni film ima posebno moč. Ne ponuja le vpogleda v resničnost, temveč gledalca spodbuja k razmisleku, razumevanju in pogosto tudi k dejanjem. Prav zato je Festival dokumentarnega filma eden najpomembnejših kulturnih dogodkov pri nas, kjer se filmska umetnost sreča z aktualnimi družbenimi vprašanji. Ponosni smo, da ima posebno mesto na festivalu nagrada Amnesty International Slovenije za najboljši film na temo človekovih pravic, ki jo podeljujemo že več kot dve desetletji.

Nagrajeni dokumentarni film **Kar je treba storiti** gledalca popelje v vsakdan **Delavske svetovalnice**, kjer **Goran Lukić, Laura Orel in Goran Zrnić** vsakodnevno pomagajo delavcem in delavkam iz Slovenije ter tujine pri uveljavljanju njihovih pravic. Namesto spektakularnih prizorov spremljamo potrpežljivo, pogosto nevidno delo ljudi, ki vztrajajo v boju proti sistemskim krivicam. Prav ta predanost in solidarnost sta po presoji žirije osrednje sporočilo filma.

Tričlansko mednarodno žirijo so sestavljali **slovenska režiserka Sonja Prosenc, režiserka Kukla ter Áron Demeter iz Amnesty Madžarske**. V obrazložitvi so poudarili, da se veliki družbeni premiki pogosto začnejo v majhnih pisarnah, kjer posamezniki z vztrajnostjo in pogumom vsak dan branijo dostojanstvo tistih, ki nimajo glasu.

»Včasih veliki premiki vzniknejo iz majhne, prenatrpane pisarne. Boj za človek ove pravice ranljivih redko poteka skozi spektakularne ali napete prizore. Bolj pogosto gre za vztrajno delo peščice pogumnih in predanih posameznikov, ki za svojimi mizami, s telefoni v rokah, branijo tiste, ki nimajo nikogar drugega, na kogar bi se lahko obrnili. »Kar je treba storiti« je močan opomnik, da se je sistemskim krivicam mogoče zoperstaviti z neomajno solidarnostjo, kolektivnim delovanjem in pogumom.«

Del obrazložitve žirije slovenske Amnesty.

Foto: Foto Anže Krže, Mediaspeed

Na fotografiji ekipa filma **Kar je treba storiti** z ekipo Delavske svetovalnice z nagrado.

Delavnica o pravicah žensk o Iranu na 28. Festivalu dokumentarnega filma.

DELAVNICA O PRAVICAH ŽENSK IN DEMOKRACIJI

Amnesty International Slovenije že vrsto let sodeluje pri pripravi spremljevalnega programa festivala. Zadnjih nekaj let smo se osredotočili na osveščanje in izobraževanje mladih, ki jih povabimo k ogledu filma, nato pa izvedemo delavnico ali pogovor na temo filma.

Letos so si dijaki_nje ogledali film **V boju s tradicijo**, nato pa na delavnici razpravljali o pravicah žensk, demokraciji in položaju deklet v Iranu. S pripravo kampanj in ustvarjanjem plakatov so razmišljali o tem, kako lahko tudi sami prispevajo k spremembam v družbi. Takšne aktivnosti mladim približajo človekove pravice na konkreten in izkustven način ter jih spodbujajo h kritičnemu razmišljanju in aktivnemu državljanstvu.

(T. P.)

DELAVSKA SVETOVALNICA

Delavska svetovalnica je organizacija, ki pomaga delavkam_cem pri uveljavljanju njihovih pravic. Podpira ljudi, ki se soočajo z neizplačanimi plačami, nezakonitimi odpovedmi, mobingom, izkoriščanjem ali drugimi kršitvami delovne zakonodaje. Posebno pozornost namenja ranljivejšim skupinam, med njimi migrantskim delavcem, prekarno zaposlenim in tistim, ki si pravne pomoči sicer ne bi mogli privoščiti. Nudijo brezplačno pravno svetovanje, pomoč pri postopkih in zagovorništvo.

Če menite, da so bile vaše delavske pravice kršene, se lahko obrnete nanjo po nasvet, podporo in pomoč pri zaščiti svojih pravic (brezplačna telefonska številka: +386 80 14 34). Na spletni strani pa boste našli gradivo o pravicah, ki vam pripadajo ter nasvete o tem, kako jih lahko uveljavite.

Delavska svetovalnica opravlja izjemno delo, ki je v času naraščanja krivic in izkoriščanja (tujih) delavcev v Sloveniji, nujno potrebno in ključno za zagotavljanje pravičnosti naše družbe.

PORAST TRANSFOBIJE IN AVTORITARNOST HODITA Z ROKO V ROKI

PATRIARHAT JE DESTRUKTIVNA SILA, KI VPLIVA NA VSE, TUDI NA CIS MOŠKE

NEKEGA POZNEGA POLETNEGA VEČERA LETA 2018 SEM SE S PRIJATELJEM SPREHAJAL PO SREDIŠČU SOLUNA, KO JE K NAMA PRISTOPILO MOŠKI IN VPRAŠAL ZA POT. USTAVILA SVA SE, NATO PA NAJU JE BREZ OPOZORILA NAPADEL. PRIJATELJU JE USPELO POBEGNITI, MENE PA JE MOŠKI ZASLEDOVAL PO ULICI, ME UDARIL V ČELO IN BRCNIL V HRBET. RAZLOG? »MOŠKI [MOJ PRIJATELJ] JE NOSIL KRILO.«

Več kot sedem let pozneje, od dogodka sicer nimam nobenih telesnih poškodb, je trenutek, ko sem gledal v oči neznancu, za vedno vtisnjen v moj spomin. Ta človek me v življenju še nikoli ni srečal, pa me je vseeno sovražil.

Ta napad je bil moja prva izkušnja s tem, kaj pomeni biti »vidno« spolno raznolika oseba. Z leti so se moja iskanja odgovorov o razlogih za ta napad povezala s širšimi vprašanji, ki se mi postavljajo ob dogajanju v svetu.

Kaj imajo spolne norme opraviti z zaščito turške družbe? Zakaj slovaška vlada trdi, da zapis le dveh spolov v ustavo ščiti narod? Zakaj nekatere (cis) ženske slavijo omejevanje pravic trans žensk v Združenem kraljestvu?

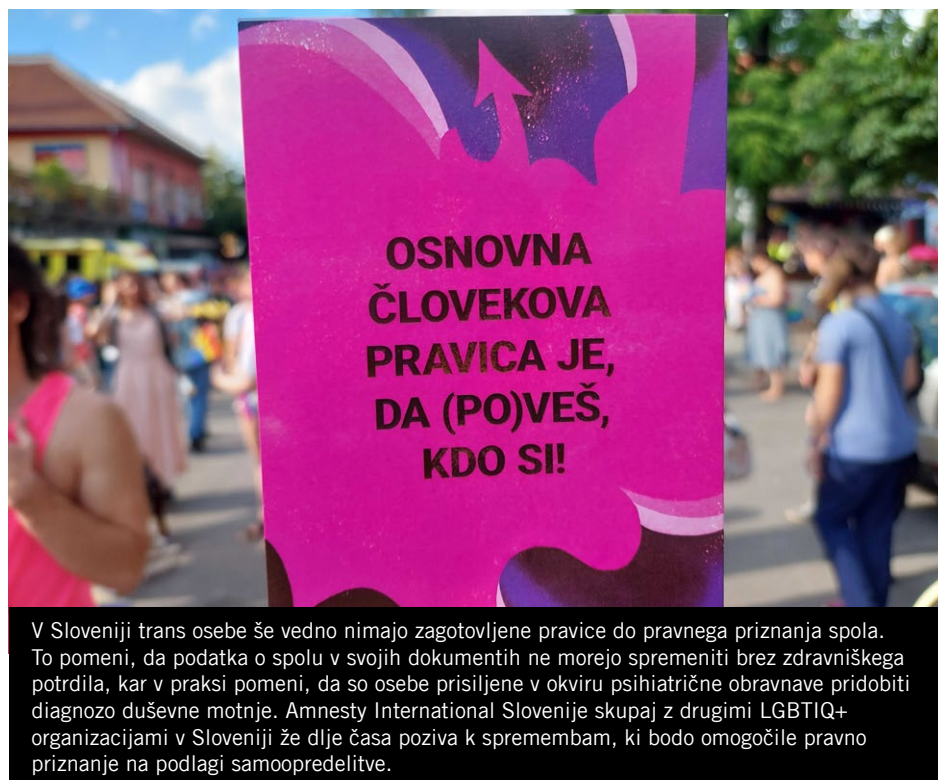
Nasilje proti LGBTQIA+ osebam je v zadnjem letu po vsej Evropi zaskrbljujoče naraslo, pri čemer so spolno raznolike in transspolne osebe nesorazmerno pogosto tarče napadov po vsem svetu.

Transspolne osebe se pogosto reducira na »trans«. To je praksa odtujevanja, ki našo pozornost usmerja zgolj na anatomijo in telesnost osebe. Trans mladino se briše in se ji jemlje glas, kljub jasnim podatkom, da oskrba in postopki za priznanje spola rešujejo življenja.

Odstopanje od škodljivih spolnih norm ali njihovo odločno zavračanje pri nekaterih skupinah vzbuja nelagodje. Takšne prakse označujejo kot »teorijo spola« in jim pripisujejo katastrofalne posledice. **Ni naključje, da se napadi na transspolne in spolno raznolike osebe ujemajo z vzponom avtoritarnih praks po svetu.** »Prebujenost« (*wokeness*) je postala zamegljen izraz, ki širi moralno paniko, namesto da bi, kot je bilo prvotno mišljeno, spodbujala kritično držo do politike in sistemov.

Sodba vrhovnega sodišča Združenega kraljestva leta 2025 je ženskost opredelila na podlagi biološkega spola, kar pomeni, da je transspolnim ženskam v Združenem kraljestvu lahko onemogočen dostop do ženskih stranišč. Kljub temu, da je sodišče ponovno potrdilo njihovo pravno zaščito, pa morajo trans ženske vedno znova prenašati poseganje v njihovo telesno avtonomijo, zasebnost in dostojanstvo. Spremljamo glasno

Moja osebna izkušnja kaže, da večina tistih, ki obsojajo transspolnost, nikoli ni imela stika s transspolnimi osebami. Niso jih videli v njihovi vsakdanjosti, v trenutkih ljubezni, strahu, ambicij in vseh življenjskih situacijah, ki jih okušamo vsi. Prav to pomanjkanje stika reducira »trans« na sfero domnevnega zla. Trans ljudje postanejo eden izmed številnih grešnih kozlov, na katere se usmerja frustracija, ki pogosto izvira iz togih norm, ki jih je nekdo nekritično sprejel.

V Sloveniji trans osebe še vedno nimajo zagotovljene pravice do pravnega priznanja spola. To pomeni, da podatka o spolu v svojih dokumentih ne morejo spremeniti brez zdravniškega potrdila, kar v praksi pomeni, da so osebe prisiljene v okviru psihiatrične obravnave pridobiti diagnozo duševne motnje. Amnesty International Slovenije skupaj z drugimi LGBTIQ+ organizacijami v Sloveniji že dlje časa poziva k spremembam, ki bodo omogočile pravno priznanje na podlagi samoopredelitve.

manjšino cis žensk, ki trdijo, da se borijo proti patriarhalnemu zatiranju, medtem ko se obračajo proti nam; proti nam, ki pripadamo skupnostim, ki so jih iste patriarhalne sile, ki zatirajo njih, močno prizadele. Ironično, kajne? Skupine žensk, ki so se borile proti svojemu zatiranju in omejevanju na podlagi biološkega esencializma (da so ženske skrbne, šibkejše in manj sposobne za vodstvene položaje, da morajo postati gospodinje itd.), zdaj same uporabljajo esencialistične trditve za izključevanje drugih skupin. Te ženske čutijo ogroženost svoje identitete zaradi anatomije trans žensk.

Izbris določene skupine ljudi se upravičuje kot ukrep za zaščito varnosti žensk.

Antitrans agende se promovirajo na univerzah in v zadnjem času tudi v Združenih narodih, kjer se zahteve transspolnih ljudi po priznanju njihovega obstoja označuje kot »prisilno vključevanje«. Na srečo ti glasovi za enkrat še vedno predstavljajo manjšino v mednarodnih prostorih človekovih pravic.

Zavračanje družbenih norm, ki določajo, kdo si, je lahko osvobajajoče, vendar tudi grožnja sistemom moči in nadzora. **Boj za pravičnost je intersekcionalen; poleg interspolnih, transspolnih in spolno raznolikih skupnosti so tarče tudi migranti_ke, begunci_ke in prosilci_ke za azil, osebe z oviranostmi, staroselska ljudstva ter druge zgodovinsko marginalizirane skupnosti.** Amnesty International je večkrat poudarila pomen intersekcionalne pravičnosti pri vprašanjih človekovih pravic, vključno z dostopom do splava in pravicami spolnih delavcev_k.

Medtem ko nekateri uživajo pravice, ki jim pripadajo, se druge obravnava kot »drugorazredne državljane« in se jih še dodatno marginalizira.

Patriarhat je destruktivna sila, ki vpliva na vse, tudi na cis moške. Temelji na tem, da je v njem jasno določen položaj vsakega posameznika_ce v tem svetu, pri čemer na vrh postavlja najbolj privilegirane ter utrjuje spolne stereotipe. **Ženske so skrbne in krhke; biseksualne osebe so zmedene; geji in lezbijke so spolni devianti; transspolne in spolno raznolike osebe pa so karikature.** In vendar nam še vedno ne uspe povezati teh točk; podrejamo se taktiki »deli in vladaj«, ki destabilizira prav tiste skupnosti, ki lahko ublažijo bolečino marginalizacije in odtujenosti ter naš bes usmerijo v bolj pozitiven izid.

Skrajni čas je, da se osredotočimo na to, kar nas povezuje, ponovno potrdimo svoje dostojanstvo in z rahlim nasmehom zavrnemo nesmiselne in zavajajoče obtožbe o »prebujenosti« in »teoriji spola« zgolj zato, ker zahtevamo pravico do obstoja. **Po navdihu zgodovinarke in ene vodilnih oseb na področju transspolnih študij Susan Stryker svoj bes razumem kot »gonilno silo«, da se uprem z ustvarjanjem mreže skrbnosti in solidarnosti.**

Alex Birintz, pomočnik za raziskave in kampanje pri Amnesty International

Cispolna oseba je oseba, ki ji je bil ob rojstvu pripisan spol, ki se ujema z njeno spolno identiteto. Npr. osebi je bil pripisan ženski spol in se tudi identificira kot ženska: to je cis ženska; po tej analogiji za moške: cis moški. Cispolnost je normativna in večinska spolna identiteta oseb, iz česar izhaja njena družbena moč in primerjanje transspolnih oseb na osnovi cisnormativnih standardov.

Izobraževanje o transspolnosti na Akademiji Amnesty.

PRAVICE STAREJŠIH ZAHTEVAMO SVET, V KATEREM ČLOVEKOVE PRAVICE TRAJAJO VSE ŽIVLJENJE

STAROST NAJ BO PONOSNA IN VIDNA JE CILJ GLOBALNE KAMPANJE STARAMO SE NAGLAS!

Foto: Katja Goljat / Amnesty International

Julija so po Sloveniji zbirali pričevanja starejših ter njihove portrete in posnetke raziskovalka Amnesty iz Londona Elena Sergi, snemalec in oblikovalec Hasan Rahmani, fotografinja Katja Goljat in Kristina iz slovenske Amnesty.

V slovenski Amnesty smo že leta 2019 odprli področje človekovih pravic starejših, ki se od leta 2024 krepi tudi na globalni ravni. Tedaj smo obiskali in se pogovarjali s starejšimi po vsej Sloveniji in zbrali njihove izkušnje, kaj jim pomeni starost. Zbrali smo tudi 7878 podpisov pod peticijo »Naj bo starost lepa« z zahtevami, naj oblasti vsem starejšim zagotovijo dostop do oskrbe in drugih storitev, ki jih potrebujejo za dostojno in samostojno življenje, vključno s tem, da sprejmejo zakon o dolgotrajni oskrbi.

Letos v okviru globalne kampanje AgeLOUD! (Staramo se na glas!) **zbiramo nova pričevanja starejših ljudi v Sloveniji**. Zbrani portreti in zgodbe se bodo dodali izkušnjam starejših ljudi iz Argentine, Moldavije, Pakistana, Južne Afrike in od drugod.

Odločili smo se, da se bomo **osredotočili predvsem na izkušnje starejših, ki so v starosti soočeni s še dodatnimi izzivi**, ki nosijo posledice krivic in težkega življenja, **a so vendar ponosni, gojijo trdoživost in vztrajnost, so polni dostojanstva in iznajdljivosti**. Glavno sporočilo kampanje je, da zahtevamo svet, v katerem človekove pravice trajajo vse življenje. Kajti izkaže se, da so starejši pogosto pozabljeni v kriznih situacijah, potisnjeni na rob, da se jim v družbi daje vse manj prostora in da družbe celo sprejemajo, da se pravice starejših jemlje za manj nedotakljive in manj pomembne. Zato v okviru kampanje pozivamo, da mednarodna skupnost sprejme Konvencijo o pravicah starejših oseb, ki bo zagotovila primerne zaščite in dodatno vidnost.

Odločeni smo, da razdremo škodljive stereotipe in ponudimo starejšim dodatno moč glasu, da povedo, kako živijo in česa si želijo. Človekove pravice morajo trajati in biti spoštovane vse življenje. Skupaj – in naglas – delujemo za boljši svet.

(K.B., M.N.)

Združeni narodi so leta 1991 sprejeli Načela za starejše osebe, ki jih morajo države zagotavljati. Mednje med drugim sodijo načela, da starejši ne živijo v pomanjkanju; da ostanejo (delovno) aktivni, dokler želijo; da bivajo v svojem domu, dokler je to mogoče; da se jih aktivno vključuje v družbo in procese odločanja; da se jim zagotovi potrebne zdravstvene in socialne storitve; da se jih nikoli ne diskriminira zaradi njihove starosti.

Posebna priporočila za uresničevanje človekovih pravic starejših oseb Sveta Evrope iz 2014 poudarjajo avtonomijo in vključenost, skrb, pravičnost in prepoved diskriminacije starejših.

Več informacij in fotografij na QR povezavi:

VOJNA NAD CIVILISTI V SUDANU NAMERNO SPREGLEDANA IN ZAPOSTAVLJENA

SPOPADI MED SUDANSKIMI OBOROŽENIMI SILAMI IN SILAMI ZA HITRO POSREDOVANJE (RSF) TRAJAJO VSE OD LETA 2023. V NJIH JE BILO UBITIH DESET TISOČE LJUDI, MED NJIMI ŠTEVILNI CIVILISTI. VEČ KOT 14 MILIJONOV JE MORALO ZARADI SPOPADOV ZAPUSTITI SVOJE DOMOVE. TO JE VOJNA, KI SE NE OZIRA NA ČLOVEKOVE PRAVICE IN MEDNARODNO HUMANITARNO PRAVO. TO JE VOJNA NAD CIVILISTI.

Vsak premik frontne črte za seboj pušča smrt in uničenje. Neselektivni napadi na civiliste, plenjenje in uničevanje civilne infrastrukture, spolno nasilje nad ženskami in dekleti, omejevanje humanitarne pomoči, rekrutiranje in ubijanje otrok zaznamujejo vsakdan v Sudanu.

»Konflikt v Sudanu ni pozabljen; je namerno spregledan in zapostavljen. Za to zapostavljenostjo pa se skriva nešteto ljudi, ki neizmerno trpijo, medtem ko svet gleda stran. To se mora ustaviti,« je dejala Agnès Callamard, generalna sekretarka Amnesty International.

GROZODEJSTVA V EL FAŠERJU »MADEŽ NA VESTI ČLOVEŠTVA«

Konec junija je Amnesty objavila obsežno raziskavo, ki dokumentira, kako so paravojaške Sile za hitro posredovanje (RSF) med napadi na mesto El Fašer v sudanski zvezni državi Severni Darfur zagrešile **zločine proti človečnosti in etnično čiščenje**. Med napadi v El Fašerju in okolici, ki so potekali med začetkom leta 2024 in oktobrom 2025, so bili ljudje ubiti, ranjeni, pretepeni, mučeni in samovoljno pridržani. Zločini RSF pa vključujejo umore, prisilne razselitve, nezakonito zapiranje, mučenje, posilstva, spolno suženjstvo, druge oblike spolnega nasilja, zasužnjevanje, iztrebljanje in preganjanje.

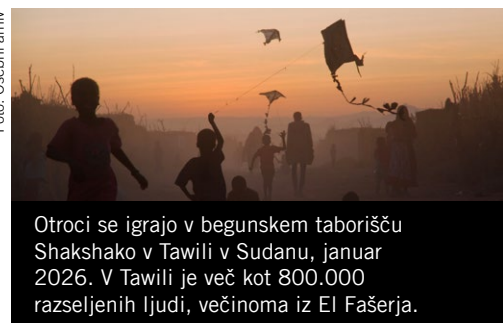
Stotine tisoče otrok je bilo razseljenih, mnogi med njimi pa so bili večkrat v smrtni nevarnosti ali poškodovani med napadi oziroma med begom. Nešteto jih je ostalo brez staršev.

26. oktobra 2025 so RSF izvedle svojo zadnjo ofenzivo na El Fašer. Ko so civilisti poskušali pobegniti, so naleteli na 57 km dolgo mrežo nasipov. **Sledil je pokol: na stotine ljudi je bilo usmrčenih, mnogi pa mučeni ali zaprti.**

Amnesty International je intervjuvala 70 preživelih, od katerih so bili skoraj vsi priča usmrtitvam, posilstvom, drugim oblikam mučenja ali jemanju talcev. 58-letna ženska je ocenila, da je videla več kot 1000 trupel: **»Ljudje, ki so bili ustreljeni, so bili vrženi v nasip ... [RSF] so rekli, da bodo nasip zapolnili s trupli.«**

Med ubitimi na nasipu je bilo veliko otrok. Taiseer*, 68-letna ženska iz ljudstva Zaghawa, ki je bežala s petimi vnuki, je videla, kako so RSF ustrelili in ubili 12-letnega dečka, ki jih je spremljal.

Foto: Osební archiv

Otroci se igrajo v begunskem taborišču Shakshako v Tawili v Sudanu, januar 2026. V Tawili je več kot 800.000 razseljenih ljudi, večinoma iz El Fašerja.

Amnesty International poziva k takojšnjemu premirju ter k nujni napotitvi mednarodnih sil za zaščito civilistov v Sudan. Vse države morajo takoj prenehati dobavljati orožje in strelivo vsem stranem v sudanskem konfliktu. Varnostni svet Združenih narodov mora tudi razširiti obstoječi embargo na orožje za Darfur na preostali del države.

Na zboru članov Amnesty Slovenije 2026 smo opozorili na kršitve človekovih pravic v Sudanu.

Zubeida*, 15-letno dekle, je preživela pokol približno 25 ljudi na nasipu samo zato, ker se je predstavila kot napol Arabka in lažno trdila, da je njen oče v RSF. Bila je priča usmrtnim moških in fantov, ubijanju žensk, ki so se upirale posilstvu, in streljanju majhnih otrok. Rekla je: **»Jaz sem edina preživela.«**

SPOLNO NASILJE, UGRABITVE IN NOVAČENJE OTROK

Pripadniki paravojaških sil RSF so na številnih lokacijah množično posiljevali dekleta in ženske. Amnesty International je intervjuvala 26 preživelih spolnega nasilja, vključno z 20 ženskami, ki so preživele posilstvo. Med njimi so bila tri dekleta, mlajša od 18 let, in ena mlada ženska, posiljena pri 17 letih. Opisale so hudo poniževanje in zlorabo, ki jim je povzročila trajno fizično in psihično škodo.

Tasneem*, 13-letno dekle iz ljudstva Zaghawa, je bila ugrabljen v začetku aprila 2025, ko so borci RSF napadli njeno vas zahodno od El Fašerja. S svojim očetom je pasla živino, ko so se približali. Videla je, kako so ustrelili njenega očeta, preden so jo ugrabili in prepeljali v približno 350 kilometrov oddaljen El Daein.

Za Amnesty International je povedala: **»Prvič, ko so me posilili, so bili trije. Imela sem zavezane oči ... Držali so me ... Rekli so, da se nam to dogaja, ker so se naši fantje, fantje iz falangajata, borili proti njim.«**

Pripadniki RSF med napadi na civiliste nearabskega porekla redno uporabljajo izraz falangaj, ki označuje suženjstvo ali podrejenost.

»VSEENO NAM JE, ČE UMRETE«

Razmere v priporih, kamor so RSF zapirali svoje talce, so ponižujoče, smrtonosne in nevarne. Ljudje, s katerimi smo se pogovarjali, vključno s fanti, starimi komaj 13 let, so povedali, da so jih vojaki RSF v ujetništvu pretepali in jih žalili zaradi njihove etnične pripadnosti. Odrekli so jim hrano in vodo ter jih zadrževali v zadušljivih, prenatrpanih sobah. Širile so se bolezni: mnogi pridržani so bili priča desetnam, včasih pa tudi stotinam smrti zaradi dehidracije ali bolezni.

Eden od moških, ki je bil pridržan v ladijskem zabojniku, je za Amnesty povedal: **»Ne morem iztegniti nog ... Ne morem spati ... RSF so mi odgovorili: 'Vseeno nam je, če umrete'.«**

Drug moški je povedal: **»Moje telo se je popolnoma izsušilo, drugi ljudje, pa tudi jaz, smo izgubljali zavest. RSF so mislili, da smo mrtvi, zato so nas preprosto vrgli iz zabojnika. Čez nekaj časa so ugotovili, da smo še živi. Ponovno so nas mučili in nas odpeljali nazaj v zabojnik.«**

Taja Premk

Amnesty International je dokumentirala pogosto rekrutiranje otrok. Vojaki RSF so ugrabljali fante iz arabskih etničnih skupin in tudi iz nearabskih, ki so jih ugrabili med napadi na vasi in taborišča za razseljene. Za skupino so morali opravljati različne naloge, vključno z bojevanjem, zbiranjem obveščevalnih podatkov in pašo živine.

Skenirajte QR kodo za podpis peticije, ki poziva k uvedbi embarga na orožje za Sudan.

DRUŽBENA OMREŽJA SPLOŠNE PREPOVEDI NE BODO ZAŠČITILE OTROK

NUJNO JE REGULIRATI PLATFORME DRUŽBENIH OMREŽIJ, DA BI ZAŠČITILI OTROKE. A KAKO SE TEGA LOTITI, DA BO DELOVALO?

Leta 2025 je Avstralija kot prva država mlajšim od 16 let z zakonom prepovedala dostop do družbenih omrežij. Francija je sledila konec julija 2026, ko je prepovedala dostop mlajšim od 15 let in omejila uporabo telefonov v šolah.

Pohvalno je, da oblasti resno jemljejo škodo, ki jo lahko ta omrežja naredijo. A v Amnesty opozarjamo, da splošne prepovedi niso rešitev. Namesto tega je platforme, na katerih delujejo družbena omrežja, treba prisiliti v to, da ne bodo mogle več nepremišljeno zasledovati dobičkov na račun človekovih pravic. Spremeniti se mora sama zasnova teh platform!

OTROKOM TREBA OMOGOČITI DOSTOP NA ZDRAV IN VAREN NAČIN

Zelo dobro je dokumentirano, med drugim tudi s poročili Amnesty International, na kak način si te platforme prizadevajo uporabnike_ce čim dlje obdržati na svojih omrežjih. Ta čas se namreč prelije v njihove zaslužke. Veliko vlogo pri tem, da nas »prikujejo« na zaslone, imajo algoritmi. Servirajo nam vsebine, ki nas bodo bolj verjetno zanimala ali spodbudile odziv. Ob vseh luštnih mačkah, ki uganjajo vragolije, in podobnih zabavnih vsebinah pa žal hitro postanejo viralne tudi ali predvsem tiste, ki zajahajo val negativnih čustev in imajo lahko hude posledice.

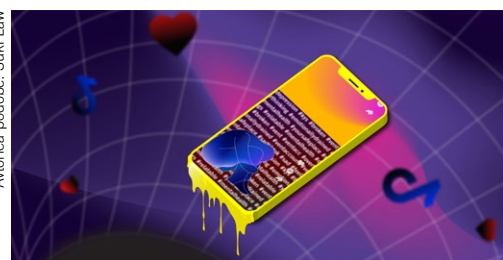
Da bi platforme postale prostori, v katerih so lahko otroci del skupnosti, se povezujejo in dostopajo do znanja na zdrav in varen način, se **morajo vlade zato osredotočiti na to, da prepovedo tiste lastnosti platform, ki poganjajo škodljive posledice.** Med temi so omenjeni algoritmi, ki delujejo na podlagi tega, kaj najbolj vzbudi zanimanje in/ali odzivanje. Raziskave Amnesty International so pokazale, da lahko ti algoritmi otroke potegnejo v spiralo depresivnih in samomorilnih vsebin. Prav tako morajo predlagane rešitve nasloviti **vedno večja tveganja, ki pravicam otrok in njihovi varnosti predstavljajo pogovorni boti (chatboti) umetne inteligence.**

»Če se sprejema le prepovedi brez kakršnekoli zahteve po spremembi algoritmov in zasvajajočih lastnosti platform, to pomeni, da bodo ostali otroci, ki znajo pretentati postavljene pogoje glede zahtevane starosti, starejši mladoletniki in odrasli prepuščeni enakim tveganjem,« je ob sprejetju francoskega zakona opozorila generalna sekretarka Amnesty Agnès Callamard.

Podobna priporočila so tudi v poročilu posebne skupine EU o varnosti otrok na spletu iz julija 2026. Priporočajo, naj se regulatorji ne zatekajo v splošne prepovedi za starejše najstnike. Osredotočiti bi se morali – tako izhaja iz priporočil, ki bodo podlaga za oblikovanje pristopa Evropske komisije do spletne varnosti otrok v Evropi, – na to, da se platforme zasnuje glede na starost otrok ter njihove želje in pravico, da sooblikujejo svoje spletno okolje.

Metka Naglič

Avtorica podobe: Suki Law

Povezavi do dveh poročil AI, ki obravnavata Tik-Tok, v katerih so naša podrobna priporočila za zaščito otrok pred škodo na spletu:
www.amnesty.si/tiktok-skodljive-vsebine

ODPIRANJE PROSTOROV ZA UČENJE O IZBRISU »ZGODOVINA NISO ZGOLJ DATUMI IN ZAKONI, TEMVEČ PREDVSEM ŽIVLJENJA LJUDI«

V PRETEKLEM ŠOLSKEM LETU SEM KOT PROSTOVOLJKA SLOVENSKE AMNESTY NAJPREJ NA SVOJI ŠOLI, TO JE II. GIMNAZIJI MARIBOR, IN NATO ŠE V KAVARNI EVROPA NA PTUJU, SAMOSTOJNO ORGANIZIRALA LITERARNI DOGODEK, POSVEČEN ENI NAJBOLJ PREZRTIH, A KLJUČNIH TEM V SODOBNI SLOVENSKI ZGODOVINI – IZBRISU.

OSEBNA IZKUŠNJA IN PRIČEVANJE KATARINE KEČEK

To tematiko nam je skozi osebno perspektivo približala pisateljica Katarina Keček, ki je posledice izbrisa doživela kot dvajsetletna študentka novinarstva. Skoraj čez noč se je znašla v položaju, ko država, v kateri je odrasčala, ni več priznavala njenega obstoja, empatijo pa sta začela nadomeščati nacionalizem in izključevanje. Meni eden najbolj pretresljivih trenutkov je opis njenega bega pred negotovostjo z vlakom proti Nišu. Kljub strahu se je kmalu odločila za vrnitev v Slovenijo, predvsem zaradi kompleksne mešanice navezanosti, upora in občutka, da je to še vedno njen dom.

Med pogovorom smo se dotaknili vprašanja, zakaj je svojo zgodbo v knjigi Okupatorjeva hči objavila šele leta 2024, več kot tri desetletja kasneje. Poudarila je, da so bili za to potrebni čas, distanca in osebni pogum. Tišina pogosto spremlja travmatične dogodke, njen prelom pa zahteva tako pripravljenost posameznika kot družbe, da prisluhne. Priznala je, da javno govorjenje o krivici prinaša tveganja, a je pri njej na koncu prevladala potreba po tem, da se resnica ne pozabi.

IZOBRAŽEVALNI IN DRUŽBENI POMEN DOGODKA

Pomemben del razprave je osvetlil tudi pomen naših uradnih dokumentov. Mladim sta osebna izkaznica ali potni list samoumevna, za izbrisane pa je njihova izguba pomenila izgubo uradne potrditve lastnega obstoja. Katarina je to izkušnjo opisala kot stanje, v katerem je človek »fizično prisoten, vendar pravno neviden«.

Kljub izjemnemu pomenu je tematika izbrisa v slovenskem šolskem sistemu še vedno prerediti obravnavana. Z organizacijo dogodka v šolskem prostoru sem zato želela svoje sovrstnike spodbuditi h kritičnemu razmišljanju o zgodovinskih krivicah. S poslušanjem osebnih pričevanj sta oba dogodka pokazala, kako lahko literatura in pripovedovanje prispevata h globljemu razumevanju človekovih pravic, ki je nujen korak k večji empatiji in pravičnejši družbi.

Isidora Popović

Isidora Popović in Katarina Keček na literarnem dogodku na II. Gimnaziji Maribor.

»Zgodba o izbrisu namreč ni le stvar preteklosti. Odpira širša vprašanja o nacionalizmu, pripadnosti in načinih, kako družba postavlja meje med »nas« in »njih«. Kajti razčlovečenje tistih, ki jih dojemamo kot tujce, ostaja izziv tudi v sodobnem svetu.«

Če želite tudi vi organizirati dogodek na temo človekovih pravic, nam pišite na: maja.pan@amnesty.si.

MLADINSKI POLETNI TABOR

»100X BOLJE KOT DRSANJE PO TELEFONU«

PO VEČLETNEM PREMORU SMO JUNIJA PONOVO IZPELJALI TABOR ZA MLADE. POTEKAL JE SKOZI PREPLET DRUŽENJA, IZOBRAŽEVANJA IN SODELOVANJA MLADIH.

Vrhunci dogajanja so bili izdelava osnutka za grafit o mejah, naš lasten pub kviz na temo človekovih pravic in ples na Lentu. Sklenili smo tudi nova prijateljstva za nove akcije ter ustanovili mladinsko skupino.

»ZANIMAJO ME ČLOVEKOVE PRAVICE, OBENEM PA SO MI VŠEČ POLETNI TABORI.«

Če bi od daleč pogledali na našo rumeno obarvano skupino mladih v skupini ostalih ljudi, ki so se tiste vroče junijske dni zabavali na koncertih na obletnici skvota Pekarna v Mariboru, bi najprej verjetno pomislili, da gre za mednarodni dogodek, saj so mladi med

Udeleženke tabora med zbiranjem podpisov pod aktualne peticije.

Pubkviz o človekovih pravicah.

ŠE NEKAJ VTISOV:

»Všeč mi je bilo zbiranje podpisov za peticije, ker mi pomaga biti bolj samozavesten pri pogovoru z novimi ljudmi. Užival sem tudi na delavnici o svetovnem prvenstvu v nogometu, ker sem se naučil nekaj povsem novega o povezavi med športom in človekovimi pravicami. Pub kviz je bil res zabaven, ker sem se naučil veliko novega, spoznal nove ljudi in sodeloval s svojo ekipo.«

»Ustvarjanje grafita skupaj je bilo res kul, delili smo svoje ideje in jih povezali, spoznali smo spretnosti drug drugega in vsak je lahko nekako prispeval. Spoznala sem ljudi, ki jih sicer ne bi spoznala, in poleg tega se je pokazalo, da je veliko motiviranih mladih ljudi z različnimi idejami. Zelo navdihujoče!«

»Na taboru sem spoznala nove super ljudi, se učila in ustvarjala na temo človekovih pravic. Takšno druženje je name naredilo pozitiven vtis - 100x bolje kot drsanje po telefonu. Všeč mi je, da smo se dogovorili, da bomo še naprej sodelovali kot mladinska skupina.«

»Všeč mi je bilo spoznavanje izjemnih in ambicioznih ljudi, ki si iskreno prizadevajo za pozitivne spremembe, prav tako pa vse delavnice, odlično timsko delo in močan sodelovalni duh.«

seboj govorili različne jezike, pa tudi od daleč smo bili očitno iz različnih okolij in kulturnih ozadij. A dejstvo je, da smo vse udeleženske in udeleženci ter mentorice od tu, iz Postojne, Ljubljane, Medvoda, Ptuj, Maribora, skratka vsi trenutno živimo v Sloveniji. Kar polovica udeleženk in udeležencev se ni rodila v državi, v kateri živi sedaj.

»MOJE NAJLJUBŠE DEJAVNOSTI SO BILE ZBIRANJE PODPISOV, DELAVNICA ZA SVETOVNO PRVENSTVO FIFA IN ČLOVEKOVE PRAVICE, PUB KVIZ IN SEVEDA PLES.«

Vsakešne bojzani glede jezikovnih ovir so bile odveč. Voljo, ki jih je 21 mladih izžarevalo, smo usmerjali v druženje, sklepanje novih poznanstev in ustvarjanje varnega prostora za spoštovanje človekovih pravic in učenje. Vsakdo je s čim prispeval; s prijaznostjo, z nogometom, z risanjem, z zgodbami, z odprtostjo, družabnostjo, humorjem, z uslužnostjo ali spopadanjem s sramežljivostjo. Energija, ki smo jo ustvarili med seboj, je bila neponovljiva in zaradi nje smo bili in bomo tudi v prihodnje skupaj močnejši pri zavzemanju za človekove pravice.

»To, da so se tabora udeležili tudi begunci, je bila vsekakor posebna in nepozabna izkušnja, ki je povečala mojo komunikativnost in odprtost. Pridobila sem nova znanja o begunstvu in na splošno me je tabor spodbudil, da bolj samozavestno delim svoje ideje in nisem tako zadržana.« Vtis udeležene.

Zato boste o nas še slišali in brali. Lahko pa se tudi pridružijo, če te zanima, kako spreminjati svoj in svet nas vseh – na bolje! Piši koordinatorici mladinske skupine: amnesty@amnesty.si (dopiši, da je sporočilo za Nino).

Maja Pan

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
IN JAVNO UPRAVO

*Aktivnosti sofinancira Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo v okviru javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024. Aktivnost izraža mnenje avtorja in ne predstavlja uradnega stališča MJU.

Ustvarjanje skupnega grafita o tem, kaj bi Evropa morala graditi na mejah namesto žičnatih ograj, priporov in zidov.

Delavnica o pravicah beguncev_k in migrantov_k.

PALESTINSKA POEZIJA ZA IZRAZ SOLIDARNOSTI

Prostovoljka Ana je od jeseni 2025 do konca maja 2026 vsak četrtek na Prešernovem trgu v Ljubljani organizirala **javno branje palestinske poezije**. Iz tedna v teden s(m)o se ji pridružili tudi drugi. Z branjem smo mimoidoče opominjali na dogajanje v Gazi in dajali prostor glasovom Palestinkam_cem. Iskrena hvala Ani za njeno predanost, vztrajnost in navdih. **Želite tudi vi organizirati branje palestinske poezije v vašem kraju?** Pišite nam na amnesty@amnesty.si in pomagali vam bomo z nasveti in vam poslali pesmi.

Za kratek vtis še verz pesmi Basmana Aldiravija, ki smo jo velikokrat slišali med branjem: »Ko bo genocida konec, /bom šel domov, /preštel sosedove otroke. / Bedasto upal, da je številka ostala enaka, da se mi spomin ne izneveri. /Zaspal bom, kjer je nekaj ostalo od okna / ... in sanjal njihov nadležni direndaj.«

(M. N.)

Foto: Melka Naglič/AIS

23. aprila je ob branju poezije potekalo tudi člansko srečanje.

INTERVJU S TATJANO BRANK, PROFESORICO NA GIMNAZIJI ŠENTVID

»ZNANJE O ČLOVEKOVIH PRAVICAH JE KLJUČNO ZA OHRANITEV DRUŽBE«

PROFESORICA SOCIOLOGIJE JE S SODELAVKO, PROFESORICO TINO BERTONCELJ NA GIMNAZIJI ŠENTVID VZPOSTAVILA AKTIVNOSTI V OKVIRU AKTIVNEGA DRŽAVLJANSTVA, KI SE VRSTIJO TEKOM CELEGA LETA. PRAVI, DA TO BISTVENO PRISPEVA K VSE VEČJEMU SODELOVANJU MLADIH – TUDI SKOZI TEME ČLOVEKOVIH PRAVIC.

Zakaj teme, povezane s človekovimi pravicami, vpletate v svoje delo?

Naš gost v okviru obeležitve 80. obletnice Gimnazije Šentvid je bil prof. dr. Dragan Petrovec. Podelil je izkušnjo, da so ga pri predavanju o človekovih pravicah in kaznovanju na eni od fakultet prekinili, češ, o politiki se ne pogovarjamo.

To je stavek, ki ga slišim pogosto. Zato se mi zdi še pomembneje o tem govoriti. Nič, kar je izbrano, ni nikoli dokončno izbojevano. Stalni pogovori o teh temah so nujni. Še posebej z mladimi, ki vstopajo v bistveno težjo situacijo v svetu od tiste, ki smo jo v njihovih letih spremljali mi.

Kaj to konkretno pomeni?

S sodelavko Tino Bertoncelj, s katero izvaja predmet Aktivno državljanstvo, sva uspeli s predlogom, da imamo na štirinajst dni v urniku z vsakim oddelkom tretjih letnikov dve uri Aktivnega državljanstva. Večina šol izvaja te vsebine strnjeno. Nama se to ni zdelo dovolj, da bi vključili vse, kar se nama zdi za mlade pomembno.

Kontinuirani način izvajanja pomeni, da se mladi tekom leta srečujejo z različnimi temami, opravijo delavnice, obiske in poslušajo različne predavateljice. Spoznajo, da se vse dotika tudi človekovih pravic.

Ne gre za zgodovinsko učenje o Splošni deklaraciji človekovih pravic ali Konvenciji o otrokovih pravicah. To je osnova, ki je tam zaradi učnih načrtov. Naju zanima mladim skozi različne življenjske teme pokazati, da so zadaj človekove pravice. Mladi so njihovi nosilci in bistveno je, da pravice poznajo, jih spoštujejo in razumejo odgovornosti, meje in prepletenost, ki jih prinašajo.

Odločili ste se povabiti tudi izbrisane in njihove potomce_ke ...

Da. Osebnost zgodbe se mladim najbolj dotaknejo. Informacije in strokovnost so pomembni, a zaznajo iskrenost ... V zadnjih letih vse pogosteje ostanejo po predavanju, se pogovarjajo z gostjo ali predavatelji. Če jih neka tema pritegne, ni pomembno, da sta šolski uri minili – pristopijo, začno razpravo, nekateri z bolj kritičnimi vprašanji, druge bi zanimalo še kaj več. To je zelo dragoceno. Mladi se sami javijo, da o dogodku nekaj napišejo, tako da na spletni strani ostane zapis.

Prepričana sem, da je znanje o človekovih pravicah ključno za ohranitev družbe. Nenazadnje so medčloveški odnosi bit in srž njenega obstoja. Če mladi osnov ne bodo spoznali in razumeli pomena človekovih pravic, ne vem, v kaj se bo spremenil svet.

Poskenirajte QR kodo
in obiščite spletno stran
Šole človekovih pravic.

To zveni obratno od stereotipov, da so mladi vse bolj pasivni.

Če se jih prav nagovori in večkrat vzpodbudi, je odziv. Zadnjič sem dala naokoli list, na katerega so zapisali vprašanja, ker jim je kdaj nerodno vprašati pred ostalimi.

Pomembno mi je, da gredo mladi preko svojih strahov, stereotipov, da spoznajo nekaj novega o sebi, odstirajo drugačne ideje, si širijo horizonte ... da to, kar slišijo ali o čemer se učimo, prepoznajo v svojih življenjih in okoljih.

Sama vedno začnem z življenjskimi situacijami, nato dodam sociološke pojme in teorije. Enako s človekovimi pravicami – če jim je tema trgovanja z ljudmi ali onesnaževanja okolja predstavljena tako, da jih nagovori, je odziv. Če gre za aktualne zadeve, ki se jim jih predstavi dostopno in vključujoče, vidimo njihov aktivni odziv, da se je pomembno za pravično rešitev zavzeti.

Ali tudi mladi predlagajo teme in goste?

Da, v vsaki generaciji jim s sodelavko poveva, da lahko kakovostni vsebinski program zgradimo zgolj, če sodelujemo in se pogovarjamo. Na začetku leta jim predstaviva okvir in jih vprašava, česa bi si še želeli. Zelo jasno poveva, da so kritike, ki so vsebinske in spoštljive, vedno dobrodošle. Tako skupaj bogatimo ter izboljšujemo program. Mladi iskreno povedo: to sem že vedel_a, to me je popolnoma presenetilo.

Trenutno jih zelo zanima umetna inteligenca oziroma avtomatizirano-učeči se računalniški sistemi. V prostem času morda gledajo druge vsebine, a če jim ponudimo razmisleke o aktualnem dogajanju, so tega veseli in k temu kritično ter z zanimanjem pristopijo.

Kot profesorica sociologije vidim Aktivno državljanstvo kot dobro vez med sociologijo v drugem letniku in nato četrtem letniku, ko pride matura.

Kje so še potenciali?

Sodelovanja bi bila dobrodošla, saj gre za vsebine, ki so vzgojne. Šola je žal še vedno storilnostno naravnana in usmerjena k maturitetnim preverjanjem. S četrtnimi letniki imam ob pripravah na maturo manj časa in svobode, a vseeno si mnogi profesorji ne vzamejo niti časa in svobode, ki sta tam. Meni se obrestuje, če določene snovi predelamo drugače, jih povežemo.

S kolegicami in kolegi na drugih šolah smo v stikih, neizkoriščen potencial je sodelovanje z drugimi sodelavkami in sodelavci v kolektivu. Gostujoča predavanja bi se lahko povezala z mnogimi temami. Kolegica opravlja izjemno delo pri poučevanju glasbe, tudi kolegi, ki poučujejo jezike ... o tem mora vsak od nas razmisliti. Različni smo in težo dajemo različnim stvarim. Mladi danes črpajo znanje na toliko različnih načinov, ki vsi sooblikujejo strukturo osebnosti in to, v koga se bodo razvili. Dejavnikov socializacije je ogromno, a šole in učitelji ter profesorice lahko dodamo svoj delček – in ta ni nepomemben.

Pogovarjala se je Kristina Božič.

Foto: Osební arhiv

Profesorica Tatjana Brank s skupino dijakinj, ki se pripravljajo na maturo.

V Amnesty International Slovenije smo s profesorico Tatjano Brank sodelovali z izvedbo delavnic, njeni dijaki in dijakinje pa pogosto sodelujejo na spletnih predavanjih o človekovih pravicah, ki jih organiziramo.

Delate v šoli ali v mladinskem delu? Prijavite se na naša spletna predavanja, prilagojena za pomoč v učilnici. Enkrat na mesec ob 19. uri.

Do konca 2026: Soglasje v intimnih odnosih (22. 9.); Kako sodelovati v Pišem za pravice? (20. 10.); Palestina – genocid in apartheid (17. 11.); Anhovo: Pravica do življenja v čistem in zdravem okolju (22. 12.).
Teme za polletje 2027 in prijavnico najdete tu

»UČENCE SPODBUDI K RAZMIŠLJANJU IZVEN OKVIRJEV«

OB SVETOVNEM DNEVU KNJIGE, 23. APRILA, ŽE TRADICIONALNO V OKVIRU ŠOLE ČLOVEKOVIH PRAVIC SODELUJEMO NA VSESLOVENSKI PRIREDITVI NOČ KNJIGE. LETOS SE NAM JE PRIDRUŽILO KAR 107 OSNOVNIH IN SREDNIH ŠOL, KI SO SKUPAJ VKLJUČILE 4884 OTROK IN MLADIH. TO JE NAJVEČ DO SEDAJ, NA KAR SMO ZELO PONOSNI.

Letos smo predlagali v branje: **Malala in čarobni svinčnik** avtorice Malale Jusafzaj; **Nevidna hiša** Biljane S. Crvenkovske ter **Nič bat, Lara!** Drage Potočnjak. Za vsako knjigo smo pripravili spremljevalna pedagoška gradiva, kjer smo predlagali aktivnosti za povezovanje branja z učenjem človekovih pravic in aktivnim državljanstvom.

Šolam smo tudi ponudili, da jih povežemo z avtorico ene od knjig **Drago Potočnjak**, ki je nekatere obiskala. Z učenci in dijaki je spregovorila o svojem ustvarjanju, knjigi Nič bat, Lara! in pomenu empatije ter spoštovanja človekovih pravic.

Nekaj odzivov sodelujočih učiteljev_ic glede tega, kaj jim je všeč pri sodelovanju na Noči knjige z Amnesty:

»Najbolj mi je všeč, da Noč knjige z Amnesty poveže branje z resničnim življenjem – dijaki razmišljajo, ustvarjajo in hkrati razvijajo občutek za človekove pravice ter svojo vlogo v družbi.«

»Gradiva, ki ste jih prispevali, je mogoče uporabiti še za kakšno uro pri družboslovnih vsebinah, ko dijaki spoznajo človekove pravice, aktivno državljanstvo in podobne vsebine.«

»Odpiranje tematik, ki jih navadno ne odpiramo v razredu, ob pomoči knjig, saj to olajša razumevanje učencem.«

»Širok nabor spremljevalnega gradiva. Povezovanje branja kakovostne literature z vzgojo za človekove pravice ter možnost, da se učence spodbudi k razmišljanju izven okvirjev.«

»Zanimive vsebine, predvsem pa take, o katerih se premalo govori v šoli, saj je v programu zelo malo takih vsebin.«

»Všeč mi je, da smo del širše skupnosti, da se čuti pripadnost večji skupini in da se opozarja otroke in družbo na težave, ki jih imajo ljudje po svetu.«

»Da so knjige res dobro izbrane in jih lahko kvalitetno povežem s temo Človekove pravice, ki je v učnem načrtu DKE.«

Iskrena hvala vsem šolam, učiteljem, učenkam in učencem, ki ste z branjem tudi letos pomagali graditi bolj pravičen, vključujoč in sočuten svet.

Noč knjige na OŠ n. h. Maksa Pečarja.

USPOSABLJANJE ZA ZAPOSLENE V ŠOLSTVU IN MLADINSKEM DELU

V okviru Šole človekovih pravic smo ga izpeljali marca v Ljubljani.

Obravnavali smo, kako učiti o soglasju in izbrisu. Predstavili smo tudi pedagoška gradiva z različnimi metodološkimi pristopi ter znanji in orodji za samostojno izvajanje aktivnosti o človekovih pravicah v razredu – vključno z možnostjo sodelovanja z gostujočimi, ki lahko pričajo o tem, kako so jim (bile) kršene pravice.

Postanite del Šole človekovih pravic

Naročite se na šolski e-novičnik za redno prejemanje novic, vabil in pedagoških gradiv (pišite nam na sola@amnesty.si).

IZOBRAŽEVALNI CENTER AKADEMIJE AMNESTY

UČITE SE V SVOJEM TEMPU

NA SPLETNO AKADEMIJO AMNESTY SMO DODALI TEČAJE O SOGLASJU, SOVRAŽNEM GOVORU IN BEGUNSKIH PRAVICAH.

V **tečaju o soglasju v spolnosti** (60 minut) izveste, kaj soglasje pomeni, kako ga sporočamo, kakšen je zakonski okvir in kam po pomoč. Mag. Mateja Štirn, psihologinja in direktorica ISA instituta, ki je naredila strokovni pregled tečaja, ga priporoča tako mladim kot starejšim, saj nam »**znanje o soglasju pomaga graditi in skrbeti za varne, spoštljive odnose ter prispeva k varni in zdravi spolnosti.**«

Namen **tečaja o sovražnem govoru*** (30 minut) je izobraziti o kaznivih dejanjih iz sovraštva in sovražnem govoru na primeru LGBTIQ+ oseb ter spodbuditi k prijavljanju sovražnega govora. Izvedeli boste, kaj je sovražni govor in kaj dejanje iz sovraštva, kako ju v Sloveniji prijaviti ter kje najdete dodatno podporo pri prijavljanju.

Tečaj o begunskih pravicah (90 minut) je namenjen temu, da bi čim več ljudi izvedelo, kaj prestajajo begunci in kakšne so njihove pravice, še zlasti glede na to, da so ena od ranljivih skupin, ki je velikokrat žrtev rasizma, nacionalizma in sovražnosti. Želimo si, da bi ga opravili mladi, zaposleni v pedagoškem sektorju in mladinskem delu, pa tudi v javni in lokalni upravi ter aktivni v politiki.

Drugi spletni tečaji na Akademiji Amnesty: 🧵 Antirasizem in človekove pravice 🧵 Kako prepoznati in se boriti proti spletnemu nasilju na podlagi spola? 🧵 Nasilje na podlagi spola 🧵 O apartheidu Izraela nad palestinskim prebivalstvom 🧵 Strateški aktivizem 🧵 Otrokove pravice 🧵 O Amnesty International 🧵 Uvod v človekove pravice 🧵 Zagovarjanje svobode izražanja 🧵 Pravica do protesta. Vsako jesen posodobimo tečaj o Pišem za pravice. Predvidoma septembra bomo objavili tečaj o opazovanju protestov.

Vsi spletni tečaji so **brezplačni**, potrebna je le registracija, da vam lahko izdamo certifikat o opravljenem tečaju.

Obiščite **akademija-amnesty.si** in desno zgoraj najdete **gumb za prijavo (registracijo)**.

Prisluhnite intervjuju na Radiu Prvi o tečaju o sovražnem govoru:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
IN JAVNO UPRAVO

*Aktivnosti sofinancira Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo v okviru javnega razpisa za razvoj in profesionalizacijo NVO in prostovoljstva 2024. Aktivnost izraža mnenje avtorja in ne predstavlja uradnega stališča MJU.

ŠOLA ČLOVEKOVIH PRAVIC 2026/27

SKUPAJ UČIMO ZA BOLJŠI JUTRI

TUDI V NOvem ŠOLSKEM LETU CELOVITA PONUDBA ZA ZAPOSLENE V OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH ALI V MLADINSKEM DELU.

TRIE PROGRAMI V KATALOGU KATIS

V novem katalogu KATIS, ki ga šolniki dobro poznajo, so trije brezplačni programi Amnesty International Slovenije. Njihovo opravljanje prinaša točke, če se prijavite preko sistema KATIS. Prosimo, bodite pozorni, da ujamete rok prijave. Vsi trije programi pa so na voljo tudi, če ne potrebujete točk in se ne boste prijavili preko kataloga.

Kateri programi so na voljo?

- 1. Spletni tečaji**, ki jih opravljate sami, ko vam odgovarja.
- 2. Mesečna spletna srečanja**, prilagojena kot podpora za poučevanje tem človekovih pravic.
- 3. Usposabljanje v živo** na temo antirazizma in nenasilja, ki bo potekalo 17. marca 2027.

DELAVNICE IN PREDAVANJA

V Šoli človekovih pravic izvajamo tudi delavnice in predavanja; teme so med drugim: izbrisani, soglasje v spolnosti, apartheid in genocid na primeru nezakonito okupirane Palestine, antirasizem, človekove pravice skozi zgodbe ... V sodelovanju s Pravno mrežo za varstvo demokracije izvajamo tudi **Pravne sprehajalnice**.

POVEŽIMO SE

Za redno informiranje o aktualnih dogodkih in novih gradivih preko **šolskega e-novičnika**, nam pišite na sola@amnesty.si. Veseli bomo tudi vašega sodelovanja v **WhatsApp skupini Šola človekovih pravic** (pošljite nam svojo telefonsko številko na že omenjen e-naslov).

KAKO LAHKO POMAGAMO ŠE DRUGAČE?

Med drugim v razredih pridejo prav naši priročniki, šole pa lahko popestrijo tudi naši osveščevalni plakati. Za predmet **Aktivno državljanstvo** priporočamo izobraževalne pakete **Brez filtra**, ki vsebujejo videe, osnovne informacije in predloge aktivnosti (teme: nasilje na podlagi spola, spol in transspolnost, begunske pravice, uvod v človekove pravice, izbrisani, pravica do protesta, rasizem, otrokove pravice).

Nekatere profesorice Aktivno državljanstvo obogatijo tudi tako, da razrede napotijo na naša mesečna spletna predavanja (datumi, vsebine in prijavnica na zadnji strani).

SPODBUJANJE AKTIVNEGA DRŽAVLJANSTVA MLADIH

Zelo pomembna vloga učiteljev je omogočanje aktivnega državljanstva mladih. Ena od možnosti za to je tudi zbiranje podpisov v okviru kampanje **Pišem za pravice** (glejte stran 39 za več); toplo vabljeni k sodelovanju.

(M. N.)

Sonia Dearling for IPPF x Fine Acts | TheGreats.co

Več kot veš, bolj zrasteš.

Delavnice in predavanja, info in prijave:

KATIS, info in prijave:

DOBRE NOVICE S SVETA ČLOVEKOVIH PRAVIC

MADŽARSKA: UMIK OBTOŽB PROTI ORGANIZATORJEM PARADE PONOSA JE DOKAZ MOČI SOLIDARNOSTI

Vztrajnost organizatorjev parad ponosa in podpora več sto tisoč ljudi po svetu sta obrodili sadove: madžarsko tožilstvo je junija letos umaknilo obtožbe proti županu Budimpešte Gergelyju Karácsonyju in aktivistu Gézi Buzásu-Háblu iz Pécsa zaradi organiziranja parade ponosa. Gre za pomembno zmago človekovih pravic, doseženo po mesecih prizadevanj domačih in mednarodnih organizacij. Kljub temu boj še ni končan.

Amnesty International opozarja, da mora nova vlada na Madžarskem spremeniti zakon o javnih zbiranjih in odpraviti diskriminatorne določbe, ki omejujejo pravico do mirnega zbiranja ter pravice LGBTIQ+. Hvala vsem, ki ste tudi v Sloveniji sodelovali v nujni akciji za Gézo. Skupaj smo dokazali, da solidarnost spreminja življenje.

Foto: Amnesty International Madžarske

Géza Buzás-Hábel je madžarski romski LGBT aktivist in učitelj, ki mu je zaradi organizacije parade ponosa v Pécsu na Madžarskem grozila enoletna zaporna kazen.

EVROPSKI PARLAMENT PODPRL JA POMENI JA

Evropski parlament je aprila z veliko večino podprl poziv Evropski komisiji, naj pripravi zakonodajo, ki bo posilstvo v vseh državah EU opredeljevala na podlagi soglasja. Poslanke in poslanci poudarjajo, da mora biti soglasje svobodno, informirano in ga je mogoče kadar koli preklicati. **Hkrati pozivajo države, ki še vedno uporabljajo model prisile ali nasilja, naj svojo zakonodajo uskladijo z mednarodnimi standardi.** Zahtevajo tudi boljšo zaščito in podporo preživelim, vključno z dostopom do zdravstvene, psihološke in pravne pomoči. Slovenija je model soglasja uzakonila leta 2021 in s tem naredila pomemben korak k učinkovitejšemu varstvu človekovih pravic. Če želite izvedeti več o soglasju v spolnosti, vas vabimo na Akademijo Amnesty, kjer boste našli brezplačni spletni tečaj. Samo ja pomeni ja (www.akademija-amnesty.si/tecaji/soglasje)!

Osveščevalne table o soglasju na Poti ob žici 2024.

LUIS MANUEL OTERO ALCÁNTARA KONČNO IZPUŠČEN IZ ZAPORA

Kubanski umetnik in aktivist Luis Manuel Otero Alcántara je bil 2021 po krivici zaprt, leto kasneje pa obsojen na pet let zavora, zgolj zaradi svobodnega izražanja, ustvarjanja umetnosti in zagovarjanja človekovih pravic. V Amnesty International smo vse od takrat zahtevali njegovo svobodo; po vsem svetu smo zanj zbirali podpise pod petico, v sklopu akcije **Pišem za pravice** pa so zanj solidarnostna pisma in apele ustvarjali tudi mladi v slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Julija 2026 smo se razveselili novice, da je bil zapornik vesti Luis Manuel Otero Alcántara končno izpuščen iz zavora in izgnan v Združene države Amerike.

Foto: Carlos Armando Cabrera

Pomembno je poudariti, da izgnanstvo Luisa Manuela v ZDA predstavlja nadaljevanje njegove kazni, saj mora vsakdo imeti možnost živeti svobodno, se izražati in sodelovati v javnem življenju, ne da bi bil zato prisiljen zapustiti svojo državo.

ČLOVEČNOST NA ZATOŽNI KLOPI KAJ JE PRESTAL REŠEVALEC ŽIVLJENJ SEÁN BINDER?

SEÁNA SEM PRVIČ SREČAL LETA 2019. BIL JE BISTER IN ZGOVOREN IRSKI AKTIVIST V SVOJIH DVAJSETIH LETIH TER GOST NA DOGODKU AMNESTY. Z NAMI JE DELIL SVOJO NAVDIHUJOČO, A HKRATI PRETRESLJIVO ZGODBO O OČITNI KRIVICI, SAJ SO NJEGA IN DRUGE PREGANJALI ZATO, KER SO REŠEVALI ŽIVLJENJA.

Dve leti pred tem je kot prostovoljec odpotoval na grški otok Lezbos in se pridružil lokalni nevladni organizaciji za iskanje in reševanje. Ta je patroljirala ob obali, iskala majhne čolne v stiski in nudila prvo pomoč ljudem, ki so prečkali morje iz Turčije v Grčijo.

Vojna v Siriji je od leta 2015 prisilila nešteto ljudi, da so zapustili svoje domove in poiskali varnost v Evropi, kamor so prišli po nevarnih poteh – tudi s tveganim prečkanja Egejskega morja. Samo leta 2017 je bilo več kot 3000 ljudi prijavljenih kot mrtvih ali pogrešanih med poskusom prečkanja Sredozemskega morja. Ker oblasti niso ustrezno ukrepale, so na njihovo mesto stopili številni prostovoljci iz vse Evrope.

Seán je bil eden izmed njih. Storil je to, kar bi si vsak od nas želel storiti v njegovem položaju: reševati življenja in pomagati ljudem. Kljub temu so ga grške oblasti leta 2018 aretirale in več kot 100 dni zadrževale v priporu, preden so ga skupaj z drugimi obtožile vrste kaznivih dejanj.

Te obtožbe skušajo ljudi, ki pomagajo migrantom in beguncem, prikazati kot kriminalce. Ta praksa je del razširjenega trenda po Evropi, ki kriminalizira solidarnost.

Na Malti so trije najstniki iz Zahodne Afrike obtoženi, da so pomagali več kot 100 ljudem, rešenim na morju, priti na varno, zaradi česar jim grozi dosmrtna zaporna kazen. V Italiji zasegajo ladje organizacij za iskanje in reševanje. V Franciji pa so gorske vodnike kazensko preganjali zaradi pomoči ljudem na meji z Italijo.

Ne le, da evropske vlade ne uspejo zaščititi ljudi, ki iščejo varnost, temveč celo kaznujejo tiste, ki skušajo zapolniti to nevarno vrzel.

Seána sem ponovno srečal leta 2021 in 2023, obakrat pred sodiščem v Mytilenu na Lezbosu. Leta 2023 so bile manjše obtožbe proti njemu in drugim obtoženim iz tujine – ponarejanje, vohunjenje in nezakonita uporaba radijskih frekvenc – opuščene.

Ko je tistega dne zapuščal sodišče, so njemu in 23 drugim humanitarnim delavcem še vedno grozile druge resne kazenske obtožbe. Dejal je: **»Želimo pravico. Danes je bilo manj krivice, vendar še ni bilo pravice.«**

Amnesty International je ves čas pozivala k umiku teh obtožb. Združeni narodi in številne organizacije za človekove pravice so prav tako izrazili resno zaskrbljenost zaradi primera, medtem ko je na tisoče ljudi po Evropi in svetu stopilo Seánu v podporo, branilo solidarnost z migranti in begunci ter podpisovalo peticije in pisalo pisma.

To sojenje bi moralo sprožiti alarm ne le v evropski civilni družbi, ampak pri vsakomur, ki želi ravnati po svoji vesti. **Na zatožni klopi ni bil le Seán, temveč sama solidarnost.**

Foto: Amnesty International

Seán Binder je bil 15. januarja 2026 v Grčiji oproščen obtožb članstva v kriminalni združbi, goljufije, pranja denarja in tihotapljenja. Na fotografiji v objemu svoje mame.

Kriminalizacija ljudi, ki kažejo sočutje do tistih, ki so zaradi vojne, nasilja ali drugih stisk prisiljeni zapustiti svoje domove, se mora končati.

Medtem pa morajo evropski voditelji, deset let po tem, ko so Sirci na begu pred vojno v iskanju varnosti in zaščite začeli prihajati na evropske obale, razmisliti o svojih dejanjih. Učiti bi se morali od ljudi, kot je Seán, namesto da jih preganjajo. **Namesto osredotočanja na odvrčanje bi morali zagotoviti, da beseda »azil«, iz grške besede »asylon«, še vedno pomeni zatočišče in varnost za ljudi, ki iščejo zaščito v naši regiji.** Ljudje, ki rešujejo življenja, bi morali biti podprti, ne kriminalizirani.

Wies De Graeve, izvršni direktor Amnesty International Belgije (flamska)

Besedilo je povzeto po članku, ki je bil prvotno objavljen na portalu Politico.

Sean med reševanjem življenj beguncev_k na grškem otoku Lesbos.

REŠEVANJE ŽIVLJENJ NA MORJU

KER DRŽAVE POGOSTO SVOJIH DOLŽNOSTI NE OPRAVLJAJO IN SO VSAKODNEVNO OGROŽENA ŽIVLJENJA LJUDI, KI PREČKAJO MORJE, DA BI PRIŠLI NA VARNO, TO DELO NEMALOKRAT PREVZAMEJO NEVLADNE ORGANIZACIJE IN KOLEKTIVI AKTIVISTOV_K. TI S SVOJIMI LADJAMI REŠUJEJO ŽIVLJENJA NA MORJU TAKO, KOT JE TO POČEL SEÁN BINDER. MNOGOKRAT JIH DRŽAVE ZARADI REŠEVANJA SANKCIONIRAJO IN KAZNUJEJO.

Foto: MV Louise Michel

MV Louise Michel je bil nekoč čoln francoske mornarice, ki so ga prilagodili za iskanje in reševanje življenj.

Eden izmed takih kolektivov je posadka ladje **M.V. Louise Michel**, ki je bila kupljen z izkupičkom od prodaje Banksyjevih umetniških del. Svetovno znani umetnik je plovilo tudi okrasil s slikavo. Posadko sestavlja ekipa mednarodnih aktivistov_k in reševalcev_k. Ladja je poimenovana po francoski anarhistki Louise Michel in si prizadeva združiti reševanje na morju z načeli queer feminizma, antirasizma in antifašizma.

Po podatkih organizacije, ki spremlja migracijske statistike, je leta 2025 med poskusom prečkanja Sredozemskega morja umrlo **2185 migrantov_k**. Do junija 2026 pa je bilo zabeleženih že **1271 smrtnih žrtev**. Dejansko število je verjetno še veliko višje, saj vseh nesreč ni mogoče evidentirati. Nikoli niso našli približno 12.000 ljudi, ki so med letoma 2014 in 2018 utonili v Sredozemskem morju.

»Morda se zdi neverjetno, da obstaja potreba po zasebnem reševalnem plovilu na eni najbolj prometnih evropskih plovnih poti, vendar obstaja. Evropske države so prenehale z ustreznimi odzivi na klice na pomoč. Ljudi na poti so pustile v stiski. Poleg tega sodelujejo z oboroženimi silami, da bi jim nezakonito preprečile prečkanje. Evropska sredozemska meja je najsmrtonosnejša na svetu,« So zapisali člani_ce kolektiva.

OD VRAT DO VRAT, KJER ... ČLOVEKOVE PRAVICE SREČAJO LJUDI

ŠTEVILNI MED VAMI BERETE TO, KER STE ŽE SREČALI NAŠE NASMEJANE REKRUTERJE_KE, KI OKOLI VRATU NOSIJO RUMENO IZKAZNICO AMNESTY IN SO PRIPRAVLJENI NA KRATEK POGOVOR O ČLOVEKOVIH PRAVICAH.

S projektom **Od vrat do vrat** pridobivamo nove člane_ice in zbiramo sredstva za naše delo. Temelji na preprosti, a dragoceni ideji: osebni pogovor lahko doseže ljudi na način, ki ga letaki, oglasi ali objave na družbenih omrežjih pogosto ne morejo. Naše ekipe obiskujejo mesta po Sloveniji, pozvonijo na vrata bivališč ter prebivalkam_cem predstavijo aktualne kampanje Amnesty, naše dosežke in pomen neodvisnega financiranja. Ljudi povabijo, da kot člani_ce s svojo mesečno donacijo podprejo prizadevanja za človekove pravice.

S tem pa tudi **širimo razumevanje človekovih pravic**, saj je vsak pogovor priložnost za izmenjavo mnenj, odgovore na vprašanja in predstavitev našega dela. Osebni stik gradi zaupanje in pokaže, da za organizacijo stojimo ljudje, ki verjameмо v pomen človekovih pravic. Vsak obisk je tako priložnost, da gradimo skupnost, ki verjame v človekove pravice in vsak nov član je glas, ki se pridruži tisočim drugim.

Hvala vsem članom, donatorjem in podpornikom Amnesty Slovenije. Vaša podpora omogoča, da se lahko borimo za človekove pravice, osveščamo in gradimo skupnost. **Včasih se sprememba začne z enim samim pozdravom na domačem pragu.**

Ekipo Od vrat do vrat v Mariboru. Srečate nas lahko v vsakem kraju v Sloveniji. Ekipe imamo v Ljubljani, Mariboru in Novem mestu; obiskujejo pa tudi okoliške kraje.

SPOZNAJTE EKIPO

LARA, 16 LET: Pri delu mi je najbolj všeč spoznavanje različnih ljudi. Najbolj mi je ostalo v spominu, ko me je nekega dne prijazna starejša gospa povabila na njen vrt, kjer sva sedli za mizo ob pecivu in pijači ter klepetali o njeni karieri zdravnice in še o marsičem drugem, nato pa je z veseljem izpolnila obrazec za donacijo. Tri besede za opis dela: **Poučno, naporno, retorično.**

POLONA, 28 LET: Pri projektu me najbolj pritegneta delo v ekipi in delo z mladimi. Verjamem, da se v dobrem timu ustvarita energija in podpora, ki ju vsak posameznik potrebuje, da lahko dobro dela. **Všeč mi je, da nismo vsak zase, ampak si pomagamo, se spodbujamo, delimo izkušnje, se izboljšujemo.** Ravno ta povezanost, občutek pripadnosti in skupni cilj mi dajejo dodatno motivacijo za delo. Pomemben del projekta mi je tudi delo z mladimi. Za marsikoga je to prvo dijaško delo, zato se mi zdi res pomembno, da dobijo dobro mentorstvo, podporo, fleksibilnost in pošteno plačilo. Lepo mi je, da jim lahko ponudimo okolje, kjer se počutijo slišane, spoštovane in kjer ob delu tudi rastejo. **Zelo blizu mi je tudi sama organizacija Amnesty, ker se pri njenem delu res čuti iskrena borba za človekove pravice in delo z dušo vseh zaposlenih.** Ko verjameš v to, kar predstavljaš, je stik z ljudmi bolj pristen, pogovori pa bolj iskreni. Tri besede za opis dela: **Ljudje, energija, pogum.**

SENADA, 45 LET: K delu me je pritegnil svetovni ugled Amnesty International, ki se resnično bori tam, kjer se kršijo človekove pravice. Še posebej pomemben se mi zdi neprestani boj proti genocidu nad Palestinci v Gazi. Odločila sem se, da ne bom več tiho in da bom prispevala k spremembam na način, ki je v moji moči. **Zdi se mi, da je naša**

Naše ekipe lahko srečate tudi na dogodkih, stojnicah in koncertih. Na fotografiji Senada na stojnici na Poti ob žici.

organizacija na pravi strani zgodovine. Pri delu mi je najbolj všeč, da smo homogeni, Amnesty je zame kot moja razširjena družina, ki dela po načelu: vsi za enega eden za vse. Zgodbe, ki sem jih doživela pri svojem delu so neprecenljive, tudi za moje osebno življenje in rast. Sem zelo komunikativna in se hitro povežem z ljudmi, ki mi ob srečanju pripovedujejo zelo osebne stvari, lepe in manj lepe. **Ko govorim o delu Amnesty na področju preprečevanja nasilja nad ženskami, me vsakič znova pretresejo izpovedi o nasilju v družini in presenečeni bi bili, da se te velikokrat skrivajo za navidezno lepo urejeno družino.** Imam tudi zabavno anekdoto; oseba, ki sem jo spoznala med delom, mi je rekla, da se ji moja osebnost zdi kot naročena za kakšno modno agencijo, prosila me je, če me lahko fotografira. No, če me kdaj vidite na naslovnici modne revije Vogue, sem spremenila svojo kariero (malo šale). Tri besede za opis dela: **Druženje, dinamika, okno v svet.**

ANA, 17 LET: K projektu me je pritegnilo zanimanje za človekove pravice in mladostna, sproščena ekipa, ki ima vedno dobro energijo. V delu uživam, saj spoznavam nove ljudi, vidim kraje, ki jih še nisem, in se ob tem lahko družim. V ekipi sem še dokaj nova, zato nimam veliko posebnih zgodb, mi je bilo pa zelo prijetno, ko mi je gospa ponudila borovničev sok in pustila, da pocrkijam njenega psa. Tri besede za opis dela: **Zabavno, raziskovalno, presenetljivo.**

MAŠA, 17 LET: Imamo odlično ekipo, ki se vedno med seboj spodbuja. Najbolj mi je všeč, da lahko spoznavam nove kraje in ljudi. Zelo mi je ostal v spominu dogodek, ko je naenkrat začelo močno deževati in naju je prijazna starejša gospa s sodelavko povabila na kavo. Kljub temu, da je nisva uspeli pridobiti za članstvo, smo se pogovorile o številnih temah. Tri besede za opis dela: **Komunikacija, družba, skupnost.**

LOVRO, 16 LET: Ko sem se prijavil za delo v projektu, nisem poznal Amnesty International. Ko sem bral o tem, za kaj se bori in kaj zagovarja, sem takoj želel biti del tega. **Pri delu predvsem uživam v raznolikosti in nepričakovanosti.** Zelo mi je všeč, kako razgibano je delo na terenu. Srečaš veliko različnih ljudi in prav vsak ima svojo unikatno zgodbo. Tri besede za opis dela: **Raznolikost, presenečenja, ekipa.**

HANA, 23 LET: Na začetku me je k delu pritegnila organizacija Amnesty, ki se bori za malega človeka. Nato pa tudi sama izkušnja promocij, ki niso le promocije, ampak iskanje dobrote v ljudeh. **Pri delu mi je najbolj všeč pozitiven duh celotne ekipe, pa tudi osebna rast, ki jo pridobiš skozi takšno delo.** Najbolj zabaven trenutek pri delu je bil, ko sva s sodelavko splezali na majhen čoln na reku Krki, da bi posneli dobro fotografijo, a sem jo na koncu morala iz čolna reševati. Tri besede za opis dela: **Človek človeku človek.**

LINA, 18 LET: Amnesty spremljam že zelo dolgo in takoj me je zanimalo delo, kjer lahko prispevam k nečemu, v kar verjamem. Ne spoznavam zgolj novih ulic in mest, ampak tudi ljudi, ki jim potrkam na vrata. **Delo mi je ponudilo priložnost, da razširim obzorja glede mnenj ter odnosov do današnjega sveta.** Definitivno ni noben dan enak. Za vedno si bom zapomnila gospo, okrog 60 let, ki mi je opisala osebno izkušnjo s sistemom proti nasilju v družini. Izkazalo se je, da je bila ena tistih, na katere je vplivala zakonska uvedba prepovedi približevanja. Kampanje Amnesty sem vedno opisovala iz udobne daljave, ker se pravzaprav nikoli nisem srečala s problemi, o katerih govorim, vsaj ne tako direktno. To se me je res dotaknilo in mi dalo vedeti, kako pomembne so zgodbe vsakega posameznika za naše razumevanje pomembnosti dela Amnesty. Tri besede za opis dela: **Raznolikost, energičnost, vztrajnost.**

ARMANDO, 17 LET: Za to delo sem že večkrat slišal od prijateljev in vedno sem si ga želel preizkusiti. Ko sem po e-pošti prejel oglas za prijavo, nisem niti za trenutek odlašal. Najbolj mi je všeč komunikacija z ljudmi. Ko nekdo odpre vrata, že po prvem vtisu pogosto vidiš, kakšen bo pogovor. **Še posebej uživam, ko ima sogovornik svoje mnenje o temi in se lahko z njim poglobljeno pogovarjava.** Velik del izkušnje predstavlja tudi odlična ekipa sodelavcev, s katero se zelo dobro razumemo. Tri besede za opis dela: **Dobrodelnost, skupnost, ozaveščanje.**

Napisala in pogovarjala se je Eva Štangelj.

Zadovoljna ekipa po akciji zbiranja dohodnin.

Ekipa Od vrat do vrat je bila delovna tudi ob robu dogodka z generalno sekretarko Amnesty International Agnès Callamard.

Stojnica na dobrodelnem koncertu za Palestino v Kinu Šiška.

Poskenirajte QR kodo in preberite več:

PIŠEM ZA PRAVICE SKORAJ 4 MILIJONE DEJANJ SOLIDARNOSTI

KAMPANJA PIŠEM ZA PRAVICE SE JE LETA 2025 VRNILA ŽE V SVOJI 24. IZVEDBI. TUDI TOKRAT JE ZDRUŽILA LJUDI PO VSEM SVETU Z NAMENOM DOSEČI KONKRETNE POZITIVNE SPREMEMBE V ŽIVLJENJIH POSAMEZNIKOV TER SKUPIN V NEVARNOSTI, PA TUDI NJIHOVIH DRUŽIN IN SKUPNOSTI.

V več kot 200 državah po vsem svetu, tudi v Sloveniji, decembra (okoli mednarodnega dneva človekovih pravic, ki ga zaznamujemo 10. decembra) podpisujemo peticije, pišemo apele oblastem, ustvarjamo solidarnostna pisma, objavljamo objave na družbenih omrežjih in organiziramo dogodke. V sklopu globalne akcije Pišem za pravice smo lani izvedli vsaj **3.962.563** takih akcij. Kampanjo je soustvarjalo **64** sekcij Amnesty International, med njimi seveda tudi slovenska Amnesty. Znova sta prišli do izraza ustvarjalnost in predanost aktivistk_ov.

Dogajanje je bilo izjemno raznoliko: organizirani so bili dogodki pisanja pisem na različnih lokacijah – celo v nekdanjem zaporu na Nizozemskem –, potekale so aktivnosti človekovih pravic v šolah, govorniške turnee, koncerti, tekaški dogodki, srečanja z veleposlaništvom, medijski nastopi ter kampanje na ulicah. V Sloveniji smo na mednarodni dan človekovih pravic, 10. decembra, pisali pisma skupaj na dogodkih v **Ljubljani, Mariboru in na Ptujju**.

Pomemben del kampanje je tudi hkratno izobraževanje o človekovih pravicah, s tem mobiliziramo več kot **400.000** ljudi po vsem svetu. V Sloveniji je v akciji tokrat sodelovalo **34 osnovnih in srednjih šol**. Mladi so napisali **2759 solidarnostnih pisem in apelov**, ki smo jih poslali naslovnikom peticije in ljudem, ki so jim širom sveta kršene človekove pravice.

Za celovito oceno vpliva kampanje je še prezgodaj, vidni so pa že prvi pozitivni rezultati. Ena izmed posameznic, vključenih v kampanjo Pišem za pravice, **Sonia Dahmani**, je bila 27. novembra 2025 izpuščena na prostost. Zabeležili smo tudi korake naprej v sodnih postopkih ter manjše izboljšave razmer v zaporih za posameznike, vključene v akcijo.

Pišem za pravice ostaja tudi močan **izkaz solidarnosti**. Ljudem v nevarnosti sporoča, da niso sami in da jih podpirajo posameznice in posamezniki z vseh koncev sveta. Od vseh zabeleženih akcij je bilo najmanj **327.737** kartic in pisem solidarnosti zanje.

Hvala vsem, ki ste bili del akcije – vsem podpisnikom_cam peticij, učiteljicam_em, ki ste aktivnosti izvajali v šolah, učenkam_cem, dijakinjam_om ter študentkam_om, ki ste sodelovali pri zbiranju podpisov in ustvarjanju pisem, aktivistkam_om, ki ste organizirali dogodke, ter vsem ostalim, ki ste prispevali svoj čas, energijo in glas. **Le skupaj lahko naše besede dobijo pravo moč.**

Vabimo vas, da se nam pridružite tudi letos in sodelujete v mednarodni akciji. Vključite se lahko v organizacijo dogodkov, zbiranje podpisov ali pa akciji prispevate na svoj ustvarjalen in inovativen način.

V Amnesty že pripravljamo peticije, gradiva in vse ostalo, kar bo zaznamovalo letošnjo kampanjo. Ta bo še posebej posebna, saj bomo obeležili **25. obletnico akcije**. Pišimo skupaj. Pišimo za pravice.

(T. P.)

Prosimo, aktivirajte se in nam pišite na amnesty@amnesty.si, da vam pomagamo z nasveti in gradivi.

Pisanje pisem v sklopu akcije Pišem za pravice v kavarni Mariborka, 10. 12. 2025.

Solidarnostna pisma, ki so jih v sklopu akcije ustvarili učenci_ke OŠ Idrija.

Več o največjem dogodku za človekove pravice na svetu Pišem za pravice.

PREDAVANJA IN ČLANSKA SREČANJA 2026/27

ZNANJE, AKCIJE, DRUŽENJE

V SLOVENSKI AMNESTY USKLAJUJEMO NAŠ KOLEDAR SREČEVANJ S ŠOLSKIM LETOM. ZATO VAM NAJPREJ ZAŽELIMO PRIJETEN PREOSTANEK POLETJA, ZATEM PA POVABIMO NA DRUŽENJE IN IZOBRAŽEVALNA PREDAVANJA, KI SE ZAČNEJO SEPTEMBRA 2026. DA NE POZABITE, PREDLAGAMO, DA SE PRIJAVITE KAR ZDAJ. 😊

ČLANSKA MESEČNA SREČANJA:
OB ČETRTHIH OB 18. URI,
V ŽIVO ALI NA ZOOMU.

Teme običajno navežemo na aktualne akcije.

Do sedaj so članska srečanja potekala še na Ptuj, v Celju, Radovljici in Ajdovščini. Sporočite nam na amnesty@amnesty.si, če bi želeli, da ga organiziramo tudi pri vas.

DATUM	MESTO
19. 9. 2026 (Izjemoma v soboto; vabimo na »pripovedniško kavarno«, več na strani 5.)	Ljubljana
22. 10. 2026	Maribor
19. 11. 2026	Ljubljana
10. 12. 2026 (Svetovni dan človekovih pravic in akcije za Pišem za pravice, več na strani 39.)	Maribor, Ljubljana, drugi kraji
21. 1. 2027	Ljubljana
18. 2. 2027	Maribor
18. 3. 2027	Maribor
15. 4. 2027 (Hkrati z zborom članov AIS.)	Ljubljana
20. 5. 2027	Ljubljana
17. 6. 2027	Maribor

PRIJAVITE SE NA SREČANJA KAR ZDAJ:

**PRED VSAKIM
SREČANJEM OB 17.30
POTEKA UVODNO OZ.
SPOZNAVNO SREČANJE
ZA NOVE ČLANE_ICE
(ZOOM IN V ŽIVO).**

**POGLOBLJENO O AKTUALNIH TEMAH:
PREDAVANJA OB SREDAH, OB 18. URI,
NA ZOOMU.**

TEMA	DATUM
Zagotavljanje pravice do protesta	23. 9. 2026
Pravice na tla avtoritarizma	14. 10. 2026
Boj za pravice ljudi z oviranostjo, ki živijo v zavodih (v povezavi s Pišem za pravice)	11. 11. 2026
Palestina: apartheid, genocid, etnično čiščenje ...	2. 12. 2026
Anhovo – primer civilnodruženega aktivizma v Sloveniji (izvaja aktivistka Jasmina Jerant)	13. 1. 2027
Izbrisani, a ne pozabljeni 35 let kasneje	24. 2. 2027
Soglasje v spolnosti	10. 3. 2027
Pravice romskega prebivalstva	7. 4. 2027
Gledam begunca, vidim človeka	12. 5. 2027
Pravice LGBTIQ	9. 6. 2027

PRIJAVNICA NA PREDAVANJA:

Skupnost rabi skrb!

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

